

SEE MORE JESUS · WANTTOSEEMORE.COM

Ko Wai a Ihu? — He Rangahau Paipera KJV me nga Nama a Strong

KO WAI A IHU · HE HAERENGA PUTA NOA I TE PAIPERA, MAI I TE KENETI KI TE KITENGA

Ako Taketake o te Karaipiture — te Rongopai o Ihu Karaiti

KUPU WHAKATAKI

E whitu rau nga tau i mua i te whanautanga o Ihu, i tuhia e tetahi poropiti te ingoa e karangatia ai tenei tamaiti. Ehara tenei i te ingoa e hoatu ana e koe ki tetahi tangata. Kaore koe e whakapono ki tetahi mea kia panuihia ai e koe tenei rangahau. Ko tau anake he hihiko ki te titiro. Tata katoa nga tangata ora katoa kua rongu i te ingoa nei, a Ihu. He tokoiti rawa te hunga kua panui i nga korero a te Paipera ake mona, a kua whakaaro nui mo aua korero mo ratou ake. Ahakoa he aha tau e whakapono nei i tenei ra, ahakoa he aha te mea i whakaakona ki a koe, kaore he rereketanga ki a matou. E koa ana matou kei konei koe hei whakawhanui ake i to matauranga mo Ihu, mai i te puna taketake. Ka taia katoatia nga irava, kia kite ai koe i te rerenga korero katoa, kaua ko tetahi wahanga anake. I nga wahi e whakapuaki tika ana te Paipera i tetahi mea, ka penei ano te korero a tenei rangahau. I nga wahi ka puta mai he whakatau na te whakatakoto tahi i nga irava, ka penei ano te korero a tenei rangahau. Kaore tetahi mea i konei e whakawhirinaki ana ki te kupu a te tangata kotahi anake. Tena, panuihia nga mea i tuhia e te poropiti.

KAMAKA WHAKATIMATANGA

Ihaia 9:6 Kua whanau nei hoki he tamaiti ma tatou, kua homai he tama ki a tatou; a ki runga ki tona pokohiwi te rangatiratanga; na, ko te ingoa e huaina ki a ia ko Whakamiharo, ko Kaiwhakatakoto Whakaaro, ko te Atua Kaha Rawa, ko te Matua Mutungakore, ko te Rangatira o te Rongomau.

KUA WHANAU MAI HE TAMAITI + KUA HOMAI HE TAMA → KA HUAINA TONA INGOA KO TE ATUA KAHA RAWA.

E whitu rau tau i mua i te whanautanga o Ihu, i tuhia e tetahi poropiti ka kiia tenei tamaiti ko Te Atua Kaha Rawa. I takoto te tamaiti a Ihu ki roto i te takotoranga kai ma nga kararehe. Panuitia marietia te irava. Kei roto i nga irava te korero katoa o tenei akoranga.

A. TE ATUA NĀNA I MEA "KIA HANGA TĀTOU" — KOTAHĪ ANAKE TE ATUA, ENGARI NEHONEHO TE HUNGA E KŌRERO ANA

A1. Kenēhi 1:26 Na ka mea te Atua, Kia hanga tatou i te tangata kia rite ki a tatou, hei to tatou ano te ahua: a kia waiho ko ratou hei rangatira mo nga ika o te moana, mo te manu o te rangi, mo nga kararehe hoki, mo te whenua katoa, mo nga mea ngokingoki katoa ano hoki e ngokingoki ana i runga i te whenua. (27) Na ka hanga e te Atua te tangata rite tonu ki a ia; i hanga ia e ia kia rite ki te Atua; i hanga raua he tane, he wahine.

TATOU KA HANGA I TE TANGATA KIA RITE KI A TATOU, KIA RITE KI TO TATOU AHUA → NA KA HANGA E TE ATUA TE TANGATA KIA RITE KI TONA ANO AHUA.

(Ko aku whakaaro ake: Panuitia a Kenēhi 1:26 me Kenēhi 1:27 ngatahi. Kaua e whakangawaritia te rereketanga i waenganui i nga irava e rua. E kii ana a Kenēhi 1:26 "tatou" me "to tatou." E kii ana a Kenēhi 1:27 "tona ake ahua" me "i hanga e te Atua," ko raua e rua he takitahi. E whakaaturia ana e te Paipera nga irava e rua i te taha o tetahi ki tetahi kaore he whakapaha. E ki noa ana te Paipera i nga mea e rua.)

A2. Kenēhi 3:22 Na ka mea a Ihowa, te Atua, Nana, kua rite nei te tangata ki tetahi o tatou, te mohio ki te pai, ki te kino: na kei totoro atu tona ringa aianeī, kei tango i tetahi o nga hua o te rakau o te ora, kei kai, a ka ora tonu:

KUA RITE TE TANGATA KI TETAHI O TATOU, KI TE MATAU KI TE PAI, KI TE KINO.

A3. Kenēhi 11:7 Tena, tatou ka heke atu, ka whakapoauau i o ratou reo i reira, kia kore ai ratou e matau, ia tangata, ia tangata ki te reo o tona hoa.

TENA, KIA HEKE ATU TATOU + WHAKAPOAUAU I TO RATOU REO.

A4. Ihaia 6:8 Na ka rongo ahau i te reo o te Ariki e mea ana, Ko wai taku e unga ai, ko wai ta tatou hei haere? Ano ra ko ahau, Tenei ahau, ngarea ko ahau.

KO WAI TAKU E UNGA AI + KO WAI HOKI HEI HAERE MO TATOU?

(Ko ōku whakaaro ake: Tirohia mārika a Isaia 6:8. Kei tērā kotahi rārangi kōrero ērā momo e rua i te rerenga kōrero kotahi: "Ko wai taku e unga ai" me "ko wai hoki e haere mā mātou." Ko taua kaikōrero anō e whakamahi ana i te momo takitahi me te momo maha i te wā kotahi. Ehara tēnei i te hapa tuhituhi, ehara hoki i te mea e whakamahia ana e te Atua tētahi kupu maha hei whakaahua i a ia anō, he kotahi nei ia. Ka pā tēnei tauira i te tini o nga wā, i roto i te tini o nga pukapuka rerekē o te Paipera, puta noa i te tini o nga rautau.)

A5. Tiuteronomi 6:4 Whakarongo, e Ihairaira: Ko Ihowa, ko to tatou Atua, he Ihowa kotahi:

[H259 echad ■]

WHAKARONGO, E IHARAIRA: KO IHOWA, KO TO TATOU ATUA, HE IHOWA KOTAHĪ.

(Ko oku whakaaro ake: Ko Tiuteronomi 6:4 te mana whakahaere o te ako katoa. Kotahi te Atua, kotahi anake: ehara i te rua, ehara i te toru, ehara i te maha. Ko tetahi rerenga korero i roto i tenei ako e kii ana he Atua tuarua, kua he te panuitanga, a ko Tiuteronomi 6:4 te whakamatautau mo tera. Kia mahara ki te kupu Hiperu e whakamahia ana e tenei rerenga korero mo te kupu "kotahi." Ko te kupu ko echad. He kupu tera i whakamahia ano i te wa i huaina ai te ahiahi me te ata he ra KOTAHĪ, ahakoa e rua nga wahanga o te ra, me te wa i huaina ai te tane me tana wahine he kikokiko KOTAHĪ, ahakoa e rua raua tangata. I whiriwhiria e te Paipera he kupu mo te "kotahi" e whakaae ana kia nui ake i te kotahi te tangata kei roto. Katahi ka tuhia e Kenēhi 1:26 te korero a te Atua "tatou ka hanga.")

A6. Ihaia 45:5 Ko Ihowa ahau, kahore atu hoki; kahore ke atu he atua, ko ahau anake: maku koe e whitiki, ahakoa kahore koe i mohio ki ahau:

KO IHOWA AHAU + KAHORE ATU + KAHORE HE ATUA, KO AHAU ANAKE.

(Ko oku whakaaro ake: E kī ana a Ihaia 45:5 i tera taha o tenei pono, a e kore tenei rangahau e karo i tera. E kī pu ana te Atua kāhore he Atua i tua atu i a ia. Ahakoa te aha e kitea ana e nga wharangi e toe ana, e kore rawa e taea te tāpiri he Atua tuarua. Ko te mea ka kitea tuturu e ratou he mea tino rerekē, he mea pai ake i tetahi Atua tuarua: ko te Atua kotahi e whakaatu ana i a ia ano ki te tangata.)

B. TE MEA E KIĪA NEI KO TE ANAHERA A IHOWA — E KIĪA ANA HOKI KO TE ATUA

Ko te kupu Hiperu i whakamaoritia ko "anahera" ko malak (H4397). Ko te tikanga o malak ko te tangata kua tonoa. E whakaahua ana a malak i te mahi o te tangata kua tonoa, ehara i te ahua o taua tangata. Kia mahara ki nga mea e mahia ana e te Paipera ki tenei tangata tonoa motuhake i roto i nga korero e whai ake nei.

B1. KO HAGARA I TE KORAHA — NĀNA IA I TAPA TE INGOA

Kenehi 16:7 A ka kitea ia e te anahera a te Atua i tetahi puna wai i te koraha, i te puna i te huarahi ki Huru [H4397 malak ■] (8) Ka mea, E Hakara, e te pononga a Harai, i haere mai koe i hea? e anga ana hoki koe ko hea? a ka mea ia, E rere ana ahau i a Harai, i toku rangatira. (9) Na ka mea te anahera a Ihowa ki a ia, Hoki atu ki tou rangatira, kia whakaririka hoki koe i raro i ona ringa. (10) Ka mea ano te anahera a Ihowa ki a ia, Ka whakanuia rawatia e ahau tou uri, a e kore e taea te tatau, i te tini hoki.

I MEA TE ANAHERA A IHOWA, KA WHAKANUIA RAWATIA E AHAU TAU URI.

Kenehi 16:13 Na ka huaina e ia te ingoa o Ihowa i korero nei ki a ia, He Atua koe e kite ana: i mea hoki ia, I titiro ranei ahau i koeni ki muri i toku kaititiro mai?

NA KA HUAINA E IA TE INGOA O IHOWA I KORERO NEI KI A IA, HE ATUA KOE E KITE ANA.

(Ko ōku whakaaro ake: E rua ngā mea kei roto i te Kenehi 16 e tika ana kia whakatārewahia te kaupānui. Tuatahi, ko tērā e kīia nei ko "te anahera a Ihowa" e mea ana, "Ka whakanuia e ahau ōu uri." Kāore ia e mea ana, "Mā Ihowa e whakanui ōu uri." E kōrero ana ia hei tangata nāna tonu te mahi whakanui. Tuarua, ko te tuinga tapu tonu, ehara i te whakaaro nō Hakara, e kī ana mō tēnei anahera a Ihowa ko "Ihowa i kōrero ki a ia." Ka kīia e Hakara taua tangata kotahi anō "E Atua." E whakaae ana te kaikōrero o te pukapuka o Kenehi ki tā Hakara.)

B2. TE RINGA I RUNGA I A IHAKA — E OATI ANA IA I A IA ANO

Kenehi 22:11 Na ko te karangatanga mai a te anahera a Ihowa ki a ia i runga i te rangi, ka mea, E Aperahama, e Aperahama: ka mea ia, Tenei ahau. (12) Na ka mea ia, Kaua e totoro tou ringa ki te tamaiti, kaua ano hoki tetahi mea e meatia ki a ia: katahi hoki ahau ka matau e wehi ana koe i te Atua, i a koe kihai nei i kaiponu i tau tamaiti, i tau huatahi, i ahau.

I A KOE KIHAI NEI I KAIPONU I TAU TAMAITI, I TAU HUATAHI, I AHAU.

Kenehi 22:15 Na ka karanga ano te anahera a Ihowa ki a Aperahama i te rangi (16) Ka mea, Kua waiho e ahau ko ahau ano hei oati, e ai ta Ihowa, mou i mea i tenei mea, mou ano hoki kihai i kaiponu i tau tama, i tau huatahi: (17) Na, ka manaakitia rawatia koe e ahau, a ka whakanuia rawatia e ahau ou uri kia pera me nga whetu o te rangi, me te onepu hoki i te tahatika o te moana; a ka riro i ou uri te kuwaha o ona hoariri; (18) Ma tou uri ano hoki ka manaakitia ai nga iwi katoa o te whenua; mou i whakarongo ki toku reo.

E AI TA IHOWA, MOU I MEA I TENEI MEA → MA TAU URI ANO HOKI KA MANAAKITIA AI NGA IWI KATOA O TE WHENUA.

(Ko aku whakaaro ake: Whakaarohia ēnei kīanga e rua i roto i te Kenehi 22:11-18. Ko te kīanga tuatahi ko "Kaore i kaiponuhia e koe tāu tama i ahau." I tāpaea e Aperahama tāna tama ki te Atua. E kī ana te kaikōrero o tēnei kīanga kāore te tama i kaiponuhia i a ia, i te kaikōrero. Ko te kīanga tuarua ko "He mea oati naku ki ahau anō, e ai tā Ihowa." I ngā wā onamata, ka oatitia e te tangata tētahi oati mō tētahi atu tangata nui ake i a ia. Ko tētahi karere i hangaia, ā, he kaikawe kōrero anake, kāore ia e oati ki a ia anō. Kāore te karere i hangaia e waitohu i tētahi oati ki te ingoa kawenata o te Atua. Ko te Hiperu 6:13 te take. E kī ana te Hiperu 6:13 i oati te Atua ki a ia anō. E whakapuaki ana te Hiperu 6:13 i te take: "no te mea kāore he mea nui ake hei oatitanga māna.")

B3. KA WHAWHAI A HAKOPA KI TETAHI TANGATA — A HUAINA E IA TE WAHI KO "TE KANOHI O TE ATUA"

Kenehi 32:24 A i mahue iho a Hakopa ko ia anake; a nonoke ana raua ko tetahi tangata, a takiri noa te ata. (25) A, no te kitenga o tera kihai ia i taea e ia, ka pa ia ki te ateatenga o tona huha; a ka takoki te ateatenga o te huha o Hakopa i a raua e nonoke ana. (26) Na ka mea ia, Tukua ahau, kua takiri hoki te ata. A ka mea ia, E kore koe e tukua e ahau, kia manaakitia ra ano ahau e koe.

NA KA NONOKE TETAHI TANGATA KI A IA → E KORE AHAU E TUKU I A KOE, KI TE KAHORE KOE E MANAAKI I AHAU.

Kenehi 32:28 A ka mea ia, Heoi ano kiana ko Hakopa tou ingoa, engari ko Iharaira: no te mea kua tohe koe ki te Atua, ki te tangata hoki, a i a koe ano te mutunga. (29) Na ka ui a Hakopa, ka mea, Tena koa, korerotia mai tou ingoa. Ano ra ko ia, He aha toku ingoa i uia ai e koe? a ka manaaki ia i a ia i reira. (30) Na hua ana e Hakopa te ingoa o taua wahi ko Peniere: i mea hoki ia, Moku i titiro ki te Atua, he kanohi, he kanohi, a kei te ora nei ahau.

HEI RANGATIRA KOE E WHAI MANA ANA KI TE ATUA → KUA KITE AHAU I TE ATUA, HE KANOHI KI TE KANOHI, A KA ORA TONU AHAU.

(Ko aku whakaaro ake: E kiia ana e te tuhinga o Kenehi 32 tenei tangata he tangata. E kii ana tenei tangata e mau nei ki a Hakopa kei a Hakopa te mana KI TE ATUA. Ka tapaina e Hakopa taua wahi ko "te kanohi o te Atua." E kii ana a Hakopa i ora ia. Ka tono a Hakopa ki tenei tangata mo tetahi ingoa. Kihai a Hakopa i whiwhi ingoa, engari he patai anake i hoki mai. Kia mahara ki tenei patai kihai i whakautua mo te ingoa. Ka puta ano taua patai ano, i tetahi pukapuka rereke o te Paipera, i muri mai i nga rau tau.)

B4. TE RAKAU I KA I TE AHI — TE ANAHERA KO IA NEI KO AHAU

Ekoruhe 3:2 A ka puta ki a ia te anahera a Ihowa i roto i te mura ahi, i waenganui o tetahi rakau; a ka titiro ia, na, e toro ana te rakau i te ahi, a kihai i pau te rakau. (3) Na ka mea a Mohi, Ka tahuri ahau, ka matakitaki atu ki tenei mea nui kua puta nei, he aha te rakau te pau ai. (4) A ka kite a Ihowa e tahuri ana ia ki te matakitaki, ka karanga te Atua ki a ia i waenganui o te rakau, ka mea, E Mohi, e Mohi! A ka mea ia, Tenei ahau. (5) Na ka mea ia, Kaua e whakatata mai ki konei; wetekina ou hu i ou waewae, ko te wahi hoki e tu na koe, he wahi tapu. (6) Ka mea ano ia, Ko ahau te Atua o tou papa, te Atua o Aperahama, te Atua o Ihaka, te Atua o Hakopa. A huna ana a Mohi i tona kanohi; i wehi hoki ia ki te titiro atu ki te Atua.

I PUTA MAI TE ANIHERA A IHOWA KI A IA I ROTO I TE MURA AHI → KA KARANGA TE ATUA KI A IA I WAENGANUI O TE RAKAU.

Ekoruhe 3:14 Na ka mea te Atua ki a Mohi, Ko AHOU ANO AHOU NEI: i mea ano ia, Kia penei atu koe ki nga tama a Iharaira, Na te AHOU NEI ahau i ngare mai ki a koutou.

KO AHOU ANO AHOU NEI → NA TE AHOU NEI AHOU I NGARE MAI KI A KOUTOU.

(Ko oku whakaaro ake: e mea ana a Ekoruhe 3:2 ko te anahera a Ihowa. E rua nga irava i muri mai, e mea ana a Ekoruhe 3:4 ko Ihowa, me te Atua. Ko taua rakau ano, ko taua ahi ano, ko taua reo ano e puta ana i roto i nga wahi e rua. Kaore rawa te Paipera e kii he takahitanga tenei. Na taua reo ano i muri mai i homai te ingoa e mau tonu ai i a Iharaira ake ake: KO AHOU TENA KO AHOU.)

TIROHANGA REREKE, ANO TE WHAKAATURANGA — te rakau e ka ana me Ihu i nga marae o te temepara

Hoani 8:56 I hari to koutou matua, a Aperahama, mona ka kite i toku ra: i kite ia, a koa ake. (57) Katahi ka mea nga Hurai ki a ia, Kahore noa i rima tekau noa ou tau, a kua kite koe i a Aperahama? (58) Ka mea a Ihu ki a ratou, He pono, he pono taku e mea nei ki a koutou, Kahore noa ano a Aperahama, ko ahau tenei. (59) Na ka mau ratou ki etahi kohatu hei epa ki a ia: heoi huna ana a Ihu i a ia, puta ana i roto i te temepara.

I MUA I A ABERAHAMA, KO AHOU TENEI → NA KA MAU RATOU KI TE KOHATU HEI AKINA KI A IA.

(Ko aku whakaaro ake: Whakatakotoria enei whakaaturanga e rua ki te taha, kia whakaakona mai te rerekētanga. I te rakau tataramoa, ka kī te reo i roto i te ahi, Ko AHOU TĒNEI. Ka huna e Mohi tōna mata i te rakau tataramoa. I roto i te temepara, ka kī tētahi tangata e tū ana i mua i te mano, Ko AHOU TĒNEI. Ka hopu te mano i nga kohatu. Kīhai te mano i pōrangi ki ta Ihu i kī ai. I mārama tonu te mano ki ta Ihu i kī ai. I whakatauhia e te mano nga kupu a Ihu he mea tika mo te akina ki te kohatu. Kia mahara ano, kīhai a Ihu i kī, "i mua i a Aperahama, i AHOU." I kī a Ihu, Ko AHOU TĒNEI.)

B5. MANOA ME TANA WAHINE — TE INGOA WHAKAMIHARO

Kaiwhakariterite 13:3 Na ka puta te anahera a Ihowa ki te wahine, ka mea ki a ia, Na, he pakoko koe, kahore hoki i whanau tamariki: otiia ka hapu koe, a ka whanau he tama.

NA KA PUTA TE ANAHERA A IHOWA KI TE WAHINE → OTIIA KA HAPU KOE, A KA WHANAU HE TAMA.

Kaiwhakariterite 13:17 Na ka mea a Manoa ki te anahera a Ihowa, Ko wai tou ingoa, kia whakahonore ai maua i a koe, ina mana au korero? **[H6383 piliy ■]** (18) Ka mea te anahera a Ihowa ki a ia, He aha toku ingoa i uia ai e koe; he mea whakamiharo nei hoki?

HE AHA TOKU INGOA I UIA AI E KOE; HE MEA WHAKAMIHARO NEI HOKI?

Kaiwhakariterite 13:20 I te putanga ake hoki o te mura i runga i te aata whaka te rangi, na kua kake atu te anahera a Ihowa i roto i te mura o te aata. A, i te kitenga o Manoa raua ko tana wahine, tapapa ana raua ki te whenua. (21) Kihai ia i puta mai ano te anahera a Ihowa ki a Manoa raua ko tana wahine. Katahi a Manoa ka mohio he anahera ia na Ihowa. (22) Na ka mea a Manoa ki tana wahine, Ka mate rawa taua; kua kite hoki taua i te Atua.

I KAKE TE ANAHERA A IHOWA I RUNGA I TE MURA O TE AHI O TE AATA → KA MATE TONU TATOU, NO TE MEA KUA KITE TATOU I TE ATUA.

(Ko aku whakaaro ake: E toru nga mea e tu rangatira ana i roto i nga Kaiwhakawa 13. Ka tono a Manoa ki te ingoa, rite tonu ki ta Hakopa i mahi ai i roto i te Kenehi 32. Ka kaiponuhia ano te ingoa ki a Manoa, i tenei wa me tetahi take kua whakaputaina. Ko te kupu Hiperu i homai mo tera take ko piliy (H6383). Ko te whakamaoritanga a te KJV mo piliy ko "secret." Ko te tikanga o piliy he mea whakamiharo rawa e kore e taea te mohiotia. No te putake kotahi ano a piliy me pele (H6382), te kupu i whakamaoritia ko "Whakamiharo" i roto i a Ihaia 9:6, kei reira te tamaiti i whanau mai ki a tatou e whakaingoatia ana. Ko tenei anahera ano o Ihowa ka piki ake i roto i te mura o te aata. Ehara i te whakatau a Manoa ake "kua kite matou i tetahi anahera." Ko ta Manoa whakatau, "kua kite matou i te Atua.")

B6. TE RANGATIRA O TE OPE I WAHO O HERIKO — I KOROPIKOTIA, ME TE WETEKINA O NGU HU

Hohua 5:13 A, i a Hohua i Heriko, na ka anga ake ona kanohi, ka titiro, na he tangata e tu mai ana i tona aroaro, ko tana hoari hoki i tona ringa, unu rawa: na ka haere atu a Hohua ki a ia, ka mea ki a ia, mo matou ranei koe, mo o matou hoariri ranei? **[H8269 sar ■]** (14) Ka mea ia, Kahore; engari he rangatira no te ope a Ihowa ahau i haere mai nei. Na ka tapapa a Hohua ki te whenua, ka koropiko, ka mea ki a ia, E pehea mai ana toku ariki ki tana pononga? (15) A ka mea te rangatira o te ope a Ihowa ki a Hohua, Wetekina tou hu i tou waewae; he tapu hoki te wahi e tu na koe. A pera ana a Hohua.

KA HINGA A HOHUA KI TONA MATA KI TE WHENUA, A KA KOROPIKO → WETEA TONU HU I TONU WAEWAE; NO TE MEA HE WAHI TAPU TE WAHI E TU NEI KOE.

TIROHANGA REREKE, AHUATANGA KOTAHU — E RUA NGU TANGATA I KIIA KIA TANGO I O RAUA HU

Ekoruhe 3:5 Na ka mea ia, Kaua e whakatata mai ki konei; wetekina ou hu i ou waewae, ko te wahi hoki e tu na koe, he wahi tapu.

WETEKINA OU HU I OU WAEWAE, KO TE WAHI HOKI E TU NA KOE, HE WAHI TAPU.

(Ōku whakaaro ake: Kia mātua tirohia te ture kotahi, i roto tonu i ngā kupu ōrite, i hoatu ki ngā tāngata rerekē tokorua, e rau mano tau te wā i takoto ai i waenganui. I te rākau tataramoa, ka puta te ture i te reo e kīia nei e te Karaipiture ko te ARIKI me te Atua. I waho o Heriko, ka puta te ture i tētahi tangata e tū ana i reira me tana hoari kei tōna ringa. Ka hinga a Hohua ki tōna mata, ka koropiko ki tēnei tangata. Kāore te tangata rā i whakakāhore i taua koropiko. Whakaritea tērā ki tā tētahi anahera hanga pono e mahi ai i te wā ka ngana tētahi tangata ki te koropiko ki taua anahera. Ka kī te anahera, "He hoa pononga hoki ahau nōu" (Whakakitenga 19:10), me te "koropiko ki te Atua" (Whakakitenga 22:9). E rua ngā wā i ngana ai a Hoani ki te koropiko ki tētahi anahera, ā, i ngā wā e rua, i whakakāhoretia e te anahera. Kāore tētahi i whakakāhore i te koropikotanga o Hohua i waho o Heriko.)

B7. NA, E KI MARIE ANA TE KAWENATA HOU I TETAHI MEA

Hoani 1:18 Kahore ano he tangata i kite noa i te Atua; ko te Tama kotahi, kei te uma nei o te Matua, nana ia i whakapuaki. **[G1834 exegeomai ■] [G3439 monogenes ■]**

KAHORE RAWA HE TANGATA I KITE I TE ATUA I MUA IHO NEI → NA TE TAMA KOTAHU IA I WHAKAATU.

Hoani 5:37 Na, ko te Matua nana nei ahau i tono mai, kua oti ahau te whakaatu e ia. Kahore ano koutou i rongo noa i tona reo, kahore ano i kite i tona ahua.

KAHORE ANO KOUTOU I RONGO NOA I TONA REO, KAHORE ANO I KITE I TONA AHUA.

1 Timoti 6:16 Ko ia anake e kore e mate, e noho ana ia i te marama e kore e taea atu e tetahi; kahore ia i kitea e tetahi tangata, kahore ano hoki e ahei kia kitea: waiho atu i a ia te honore me te kaha ake ake. Amine.

E NOHO ANA IA I TE MARAMA E KORE E TAEA ATU E TETAHI → KAHORE IA I KITEA E TETAHI TANGATA, KAHORE ANO HOKI E AHEI KIA KITEA.

Na, whakatakotoria nga wahanga e rua o te Paipera kia tata tonu tetahi ki tetahi, ka panui ai i nga wahanga e rua i te wa kotahi.

E kī ana te Kawenata Tawhito, i nga wa maha, i KITE nga tangata i tenei tangata, i korero ki a ia, i kai i tona aroaro, i mamau ki a ia, a ora tonu ana.

Ko ta te Kawenata Hou e kii marama ana, e toru nga wa i whakahuatia ai, kaore ano tetahi tangata kia kite i te Atua Matua, a kaore rawa e taea e tetahi te kite i te Atua Matua.

He pono ēnei kōrero e rua. Ko te tangata i kitea e te iwi i roto i te Kawenata Tawhito, me te Matua kāore i taea e te iwi te kite, ehara i te tangata kotahi. E whakapuaki ana a Hoani ko wai te tangata i kitea. E kī ana ia ko te tangata i kitea ko te Tama kotahi i whānau, ko te Tama kei roto i te uma o te Matua, ā, na tēnei Tama i arahi te Atua te Matua ki waho ki te wāhi e taea ai te kite i te Atua te Matua.

[NGA TAPIRI I HONOA TAHITIA — KAORE TETAHI TAPIRI KOTAHI E KI ANA I TENEI ANAKE]

(Ko aku whakaaro ake: Kia tūpato, kia pono i konei, nō te mea ko tēnei tonu te wāhi ka taea e te tangata te tīmata ki te tāpiri atu ki te Paipera. Ko tā te mea e KI TINO ĒNGARI: e karangahia ana tēnei tangata i tonoa mai e te tuhinga o te Kawenata Tawhito ko te ARIKI, ko te Atua, ā, ko te kōrero anō tēnei a te iwi i tūtaki ki tēnei tangata i tonoa mai. Ehara tērā wāhanga i te whakatau. Ko tērā wāhanga ko tā nga rerenga kōrero e kī ai. Ko tā te mea e TAE ATU AI I TE HONO I NGĀ RARANGI KŌRERO: ko tēnei tangata ake, e kitea nei, ko te Tama tonu. Kāore tētahi rārangi kotahi e kī ana "ko te anahera a te ARIKI i roto i a Kenehi 16 ko Ihu tēnei." Ka tae atu ki tēnei whakatau mā te whakatakoto i a Hoani 1:18, Hoani 5:37, me 1 Timoti 6:16 ki te taha o nga kōrero o te Kawenata Tawhito, me te whakatakoto i te pātai ko wai i kitea. Koinā te take e noho ana te tohu ki reira, ā, ka noho tonu te tohu ki reira.)

B8. A KA PUTA ANO TE KARERE-KO-IHOWA I TE MUTUNGA RAWA O TE KAWENATA TAWHITO

Maraki 3:1 Tenei te unga atu nei e ahau taku karere, mana e whakapai te ara i mua i ahau, a kitea rawatia ake, kua tae te Ariki, e rapua nei e koutou, ki tona temepara; na ko te anahera o te kawenata, ko ta koutou e ngakau nui na, nana, tera ia ka tae atu, e ai ta Ihowa o nga mano. **[H4397 malak ■]**

KA UNGA E AHAU TAKU KARERE + MANA E WHAKAPAI TE HUARAHI I MUA I AHAU → KA HOHORO TE HAEREMAI O TE ARIKI KI TONA TEMEPARA, ARA TE KARERE O TE KAWENATA.

TIROHANGA REREKE, KOTAHI ANO WHAKAATURANGA — te karere i whakaaria mai, me te karere i tautuhia

Maka 1:2 Ko te mea ia i tuhituhia i roto i ta Ihaia poropiti, Na ka tonoa e ahau taku karere i mua i tou aroaro, mana e whakapai tou ara i mua i a koe. (3) He reo no tetahi i te koraha e karanga ana, Whakapaia te huarahi o te Ariki, Whakatikaia ona ara. (4) I haere mai a Hoani, ka iriiri i te koraha, ka kauwhau i te iriiri ripeneta hei murunga hara.

NANA, KA TONOA E AHAU TAKU KARERE KI MUA I TOU AROARO → WHAKAPAIA TE HUARAHI O TE ARIKI.

(Ko oku whakaaro ake: E rua nga tangata i tonoa e whakahuatia ana i roto i te kotahi tuhinga o Malaki 3:1. Ko tetahi tangata i tonoa ka haere i mua hei whakawatea i te huarahi. Ko tetahi atu tangata i tonoa e kiia ana ko "te Ariki" me "te

karere o te kawenata." Ko tenei tangata tuarua i tonoa te tangata e haere mai ana ki te temepara ake o te Ariki. Ka timata a Maka i tana Rongopai ki te whakahua i taua rarangi tonu o Malaki 3:1. Ka whakaingoatia e Maka te kaiwhakawatea o te huarahi ko Hoani, i te koraha. Na konei ka waiho te tangata tuarua i tonoa kia kore e whakaingoatia e Maka i taua wa. Kei te tatari te Kawenata Tawhito mo tetahi karere ko ia te Ariki. Ka whakatuwherahia te Kawenata Hou ki taua karere ano e haere mai ana.)

C. TE WAHIE I WHAKATAKOTORIA KI RUNGA I TE TAMA KOTAHI — ABERAHAMA RAUA KO IHAKA I RUNGA I TE MAUNGA

C1. Kenehi 22:2 Na ka mea ia, Kawea atu tau tamaiti, tau huatahi, tau e aroha nei, a Ihaka, a haere ki te whenua o Moria; ka whakaeke i a ia ki reira hei tahunga tinana ki runga ki tetahi o nga maunga e korero ai ahau ki a koe. **[H3173 yachiyd ■]**

TENA, TANGOIA TAU TAMA, TAU TAMA KOTAHI, ARA A IHAKA, TAU E AROHA NEI → WHAKAHEREHERETIA IA KI REIRA HEI TAHUNGA TINANA.

C2. Kenehi 22:6 Na ka tango a Aperahama i te wahie mo te tahunga tinana, a whakawaha ana e ia ki a Ihaka, ki tana tama; a ka mauria e ia he ahi i tona ringa me tetahi maripi; a haere tahi ana raua.

[H6086 ets ■]

NA KA TANGO A APERAHAMA I TE WAHIE MO TE TAHUNGA TINANA, A WHAKAWAHA ANA E IA KI A IHAKA → A HAERE TAHI ANA RAUA.

(Ko oku whakaaro ake: I roto i te Kenehi 22:6, kaore te matua e mau i te rakau. Ko Ihaka te kaimau i te rakau ki runga i te puke. Ka whakatakotoria e Aperahama a Ihaka ki runga i taua rakau. Ko te kupu Hiperu mo taua rakau ko ets (H6086). Koinei te kupu noa mo te rakau ora, me te rakau kua tapahia hoki. Ko taua kupu ano e tapa ana i te rakau o te ora, me te rakau i waenganui o te kari.)

C3. Kenehi 22:7 Na ka korero a Ihaka ki a Aperahama, ki tona papa, ka mea, E toku matua: ka mea ia, Tenei ahau, e taku tama. A ka mea ia, Nana, ko te ahi me nga wahie: kei hea ia te reme hei tahunga tinana? (8) Ka mea a Aperahama, Kei te Atua te whakaaro, e taku tamaiti, ki tetahi reme mana hei tahunga tinana: na ka haere tahi raua.

KEI HEA TE REME MO TE TAHUNGA TINANA? → MA TE ATUA AKE ANO E TITIRO TETAHI REME MANA.

C4. Kenehi 22:13 A ka maranga ake nga kanohi o Aperahama, na ka kite ia ko tetahi hipi toa i muri i a ia, e mau ana ona haona i roto i te puia rakau: na ka haere a Aperahama, ka hopu i te hipi ra, a whakaekea ana e ia hei tahunga tinana, hei whakarite mo tana ta ma.

HE HIPI TOA I MAU KI TE PUIA, HE MEA NA ONA HAONA → I WHAKAEKEA E IA HEI TAHUNGA TINANA, HEI WHAKAKAPI MO TANA TAMA.

Kenehi 22:14 Na ka huaina e Aperahama te ingoa o taua wahi ko Ihowatire: e korerotia nei inaianei, Kei te maunga o Ihowa te kitea ia.

KEI TE MAUNGA O IHOWA TE KITEA IA.

(Ōku whakaaro ake: Whakaarohia anō te pātai a te tama i Kenehi 22:7: kei hea te reme? Ka whakautu a Aperahama i te pātai. Ko te whakautu a Aperahama ka tae atu ki tua atu i tāna i mōhio ai. E kī ana a Aperahama, "Māna, mā te Atua, e whakarite mai he reme mōna, mō te whakahere tahunga." Ka taea taua kīanga te mau i ētahi tikanga e rua. Ko tētahi tikanga ko tā te Atua ka tiki mai i tētahi reme mō tāna ake whakamahi. Ko tētahi atu tikanga ko tā te Atua ka whakarite i a ia ake ki te reme. Ko tā te Atua i whakarato ai i taua rā he HIPI TOA, ehara i te reme. He hipi toa he hipi tāne kua tino tipu. I mate tēnei hipi toa i te wāhi o te tama, i mau nei i ōna hoana. Ka whakautua te pātai a Ihaka i runga i te maunga i tētahi tikanga. Ka waiho tonu hoki te pātai a Ihaka kia tuwhera i tētahi atu tikanga. E tarewa tonu ana te nama mō tētahi reme. Ka tapaina e Aperahama te wāhi ki tētahi kupu whakaari mō ngā rā kei mua: "ka kitea i te maunga o Ihowa.")

TIROHANGA REREKE, KITE KOTAHI — te tama i amo i te wahie, me te Tama i amo i te ripeka

Kenehi 22:6 Na ka tango a Aperahama i te wahie mo te tahunga tinana, a whakawaha ana e ia ki a Ihaka, ki tana tama; a ka mauria e ia he ahi i tona ringa me tetahi maripi; a haere tahi ana raua.

I WHAKAWAHAINA E APERAHAMA NGA WAHIE KI RUNGA I A IHAKA, KI TANA TAMA → A HAERE TAHI ANA RAUA.

Hoani 19:17 A amo ana ia i tona ripeka, haere ana ki te wahi e kiia nei ko te wahi o te angaanga, tona ingoa ki te reo Hiperu, ko Korokota:

A AMO ANA IA I TONA RIPEKA, HAERE ANA KI TE WAHI E KIIA NEI KO TE WAHI O TE ANGAANGA.

Hoani 19:18 Na ripekatia ana ia e ratou ki reira, a ia me etahi atu tokorua, kotahi ki tetahi taha, kotahi ki tetahi taha, ko Ihu ki waenganui.

I REIRA RATOU I RIPEKA AI I A IA + KO IHU I WAENGANUI.

(Ko oku whakaaro ake: He matua, he tama kotahi anake e arohaina ana e te matua, he puke, he wahie i whakatakotoria ki runga i te tuara o te tama ake, me te tama e piki ake ana i raro i taua wahie. I puta tenei ahuatanga e rua nga wa i roto i te Paipera. I te wa tuatahi, i roto i te Kenehi 22, ka aukatihia e te Atua te maripi. Ka whakanohoia e te Atua he hipi hei whakakapi mo te tama. I te wa tuarua, i te ripeka, kaore tetahi i aukati i te mate. I tenei wa, ko te Tama te mea whakakapi. Kia mohio ki tetahi atu rereketanga i waenganui i nga ahuatanga e rua. I patai a Ihaka, "kei hea te reme?" Kaore he whakautu ki te patai a Ihaka i taua ra. I puta mai te whakautu i muri iho, i te Awa o Horano, na Hoani. I tohu a Hoani ki tetahi tangata e haere mai ana ki a ia.)

C5. Hoani 1:29 I te aonga ake ka kite ia i a Ihu e haere ana mai ki a ia, ka mea, na, te Reme a te Atua, hei waha atu i te hara o te ao!

KA MEA, NA, TE REME A TE ATUA, HEI WAHA ATU I TE HARA O TE AO.

C6. Kenehi 22:2 Na ka mea ia, Kawea atu tau tamaiti, tau huatahi, tau e aroha nei, a Ihaka, a haere ki te whenua o Moria; ka whakaeke i a ia ki reira hei tahunga tinana ki runga ki tetahi o nga maunga e korero ai ahau ki a koe.

Hoani 3:16 Koia ano te aroha o te Atua ki te ao, homai ana e ia tana Tama kotahi, kia kahore ai e ngaro te tangata e whakaponono ana ki a ia, engari kia whiwhi ai ki te ora tonu. **[G3439 monogenes ■]**

TAU TAMA KOTAHĪ, TAU E AROHA NEI → I HOMAI E IA TANA HUATAHI.

C7. Hiperu 11:17 Na te whakaponono a Aperahama i tapae ai i a Ihaka, i tona whakamatautauranga; ae ra, ko te tangata i a ia nei nga kupu whakaari, tapaea ana e ia tana huatahi (18) Mona nei te kupu, Kei a Ihaka he huanga mo tau whanau: (19) I whakaaro hoki ia, ahakoa i roto nei ano i te hunga mate, e taea ia e te Atua te whakaara ake; a riro mai ana ia i reira, he mea whakaahua.

I TAPAEA ATU E IA TANA TAMA HUATAHI → I MAHARA IA E TAEA E TE ATUA TE WHAKAARA AKE, AHAKOA I ROTO I TE HUNGA MATE.

(Aku whakaaro ake: Ko te kaituhi o te pukapuka o Hiperu e whakamahi ana i te kupu Kariki kotahi mō Ihaka e whakamahia ana e Hoani mō Ihu. Ko taua kupu ko "huatahi," monogenes (G3439). E kī mai ana te kaituhi o Hiperu ki a tātou i te whakaaro o Aperahama i a ia e piki ana i te maunga. I whakaaro a Aperahama ka taea e te Atua te whakaara ake te tamaiti i te mate. I kī atu a Aperahama ki ngā taitamariki i raro o te puke, "Ka haere māua tahi ko te tamaiti ki kō, ka koropiko ai, ka hoki mai ai ki a koutou." I tūmanako a Aperahama ka hoki iho ia i te maunga me Ihaka. I riro anō a Ihaka i a Aperahama, e ai ki te kaituhi o Hiperu, "hei tauira." Ko te tikanga o te kupu tauira i konei he pikitia, he tohu rānei. E toru ngā rā i muri i te whakahau, ka hoki ora mai he tama i rite tonu ki te mea kua mate.)

HE KUPU MO TE WAHI — he kupu tautoko, ehara i te kereme e kii pu ana nga tuhinga

2 Whakapapa 3:1 Katahi ka timata a Horomona te hanga i te whare o Ihowa ki Hiruharama, ki Maunga Moria, ki te wahi i puta ai a Ihowa ki tona papa, ki a Rawiri, ki te wahi i whakapaia e Rawiri ki te patunga witi a Oronana Iepuhi.

KATAHI KA TIMATA A HOROMONA TE HANGA I TE WHARE O IHOWA KI HIRUHARAMA, KI MAUNGA MORIA.

[NGA TAPIRI I HONOA TAHITIA — KAORE TETAHI TAPIRI KOTAHĪ E KI ANA I TENEI ANAKE]

(Ko aku whakaaro ake: Ko Ihenati 22:2 e whakaingoa ana i te wāhi i tonoa e te Atua a Aperahama ki reira ko te whenua o Moria. Ko 2 Whakapapa 3:1 e whakaingoa ana i te wāhi i hangaia e Horomona te temepara ko te maunga o Moria, i Hiruharama. Ko te maunga o te patunga tapu tata a Ihaka me te maunga o ngā patunga tapu katoa i muri mai o te temepara he ingoa kotahi tā rāua e whai ai. Ko Hiruharama anō hoki te pā kotahi i whakapiritia ai a Ihu e nga hoia ki te ripeka i waho o te taiepa o te pā. Kōrero anake i nga mea e kōrerohia ana e nga rārangi. Kāore nga rārangi e kī ana i te toka kotahi a Korokota me Moria. E kī ana ia nga rārangi i te ingoa kotahi, te pae maunga kotahi, me te pā kotahi. Ko nga kupu ake a Aperahama, "kei runga i te maunga o Ihowa ka kitea ai." I kōrerohia e Aperahama aua kupu i roto i te wā heke mai.)

D. TE PONONGA WHAKAMAMAE — TE UPOKO E WHAKAAHUA ANA I TE RIPEKA I MUA I TE WA I WHAI RIPEKA AI

D1. Ihaia 52:13 Nana, ka mahi tupato taku pononga, ka whakatiketiketia ia, ka hapainga ki runga, a ka tiketike rawa atu. (14) Pera i te tini i miharo ki a koe; i kino iho hoki tona kanohi i to te tangata, tona ahua i to nga tama a te tangata: (15) Waihoki he maha nga iwi ka tauhiuhia e ia; a ka kopi te mangai o nga kingi ki a ia; no te mea ko nga mea kihai i korerotia ki a ratou ka kitea, ko nga mea kihai i rangona ka mohiotia.

I WHAKAAHUATIA KE TONA MATA, NUI ATU I TO TE TANGATA → KA PENA TANA TAUHIUHI I NGI IWI MAHA.

D2. Ihaia 53:1 Ko wai i whakapono ki ta matou korero; i whakaaturia ranei ki a wai te ringaringa o Ihowa? (2) Ka tupu ake hoki ia ki tona aroaro, ano he rakau wana, me te pakiaka hoki i te oneone maroke, kahore ona ahua eka, kahore hoki he pai; a ka titiro tatou ki a ia, te ai he ataahua e minamina ai tatou ki a ia.

KO WAI I WHAKAPONO KI TA MATOU KORERO? → TE AI HE ATA AHUA E MINAMINA AI TATOU KI A IA.

D3. Ihaia 53:3 I whakahengia, i whakakahoretia ia e te tangata; he tangata pouri, kua mohio hoki ki te tangi: a, i ahua huna nga kanohi ki a ia; i whakakahoretia, kihai hoki tatou i whakaaro ki a ia.

HE TANGATA MAMAE, E MOHIO ANA KI TE POURI → I WHAKAHAWETIA IA, KIHAI I WHAKAAROA E MATOU.

D4. Ihaia 53:4 He pono, nana o tatou mate i pikau, nana hoki i waha o tatou pouri: ko tatou ia i mea, i tukitukia, i patua ia e te Atua, i whakawhiua. (5) Kahore, i werohia ia mo o tatou he, i kurua mo o tatou kino: nona te whiunga i mau ai to tatou rongo, kei ona karawarawa hoki he rongoa mo tatou.

I MOTUHIA IA MO O TATOU HARA + I KURUA IA MO O TATOU KINO → NA ONA WHIU I ORA AI TATOU.

D5. Ihaia 53:6 Ko tatou katoa, ano he hipi, kua marara ke, kua anga atu tatou ki tona ara, ki tona ara; na Ihowa ia i mea kia tau iho ki a ia te kino o tatou katoa.

KO TATOU KATOA, ANO HE HIPI, KUA MARARA KE → NA IHOWA IA I MEA KIA TAU IHO KI A IA TE KINO O TATOU KATOA.

D6. Ihaia 53:7 I tukinotia ia, i whakawhiua; heoi kihai i kuihi tona mangai: ano he reme i arahina ia kia patua, me te hipi hoki i te aroaro o ona kaikutikuti e wahangu ana, kihai i kuihi tona waha.

ANO HE REME I ARAHINA IA KIA PATUA → KIHAI I KUIHI TONA WAHA.

D7. Ihaia 53:8 Na te tukino, na te whakawa, tangohia atu ana ia; tena ko tona whakatupuranga, ko wai o ratou i whakaaro kua wehea atu ia i te ao ora? he mahi he hoki na taku iwi i patua ai ia.

I HATEPEA ATU IA I TE WHENUA O TE ORA → NA TE HARA O TOKU IWI IA I WHIU.

D8. Ihaia 53:9 A ka whakaritea hei te hunga kino he urupa mona; i te tangata taonga ia i tona matenga; ahakoa kahore ana mahi tutu, kahore ano he tinihanga i tona mangai.

A KA WHAKARITEA HEI TE HUNGA KINO HE URUPA MONA + I TE TANGATA TAONGA IA I TONA MATENGA → AHAKOA KAHORE ANA MAHI TUTU.

D9. Ihaia 53:10 Otiia i pai hoki a Ihowa kia kurua ia; nana ia i mea kia mamae. Ina meinga e koe tona wairua hei whakahere mo te he, ka kite ia i tona uri, ka whakaroa i ona ra, a ko ta Ihowa i pai ai ka ata oti i a ia.

INA MEINGA E KOE TONA WAIRUA HEI WHAKAHERE MO TE HE → KA KITE IA I TONA URI, KA WHAKAROA I ONA RA.

D10. Ihaia 53:11 Ka kite ia i ta tona wairua i uaua ai, a tatu ana te ngakau: ma te mohio ki a ia ka whakatikaia ai te tini e taku pononga tika; mana hoki o ratou kino e waha. (12) Mo reira ka hoatu e ahau he wahi mona i roto i o te hunga nui, a ka tu ngatahi ia me te hunga kaha i te taonga: mo tona wairua i ringihia e ia ki te mate, a i taua ngatahitia me nga poka ke; nana hoki nga hara o te tini i waha, nana i wawao nga poka ke.

MO TONA WAIRUA I RINGIHIA E IA KI TE MATE + A I TAU NGATAHITIA ME NGI POKA KE → NANA HOKI NGI HARA O TE TINI I WAHA, NANA I WAWAO NGI POKA KE.

(Ko aku whakaaro ake: Pānuitia a Isaia 53:9 ka pānui anō i a Isaia 53:10, kia tika ai te raupapa. E kī ana te tuatahi i MATE te pononga, i tanumia ki te urupā o te tangata taonga. E kī ana te tuarua, whai muri i te mahia o te wairua o te pononga he whakahere mō te hara, ka KITE te pononga i tōna uri, ā, ka WHAKAROAROATIA ōna rā. Kāore e taea e ēnei

kōrero e rua te tika i te wā kotahi mō te tangata e mau tonu ana i te mate. Kua tuhia te aranga mai i roto i tēnei upoko o Isaia, e whitu rau tau i mua i te putanga mai o te aranga.)

TIROHANGA REREKE, KITE KOTAHĪ — te whārangi a te poropiti, me tetahi tangata i runga i te hariata e panui nui ana

Nga Mahi 8:32 Na, ko te wahi o te karaipiture e korero nei ia, ko tenei, I arahina ia ano he hipi kia patua; a, me te reme e wahangu ana i te aroaro o tona kaikutikuti, kihai i kuihi tona waha; (33) I ona whakaitinga i whakakorea he whakawa mona: ma wai hoki tona whakatupuranga e korero? Kua tangohia atu nei tona ora i te whenua. (34) Na ka whakahoki te unaka ki a Piripi, ka mea, Tena koa, mo wai tenei korero a te poropiti? mona ake ano, mo tetahi atu ranei? (35) Na ka puaki te mangai o Piripi, a, timata mai i taua karaipiture, kauwhautia ana e ia a Ihu ki a ia.

MO WAI TENEI KUPU A TE POROPITI? → KA TIMATA A PIRIPĪ I TERA KARAIPITURE ANO, A KA KAUWHAU I A IHU KI A IA.

(Ko aku whakaaro ake: He pātai pono tēnei, i uia nuitia e tētahi tangata kāore anō kia rongo i te whakautu. Ko te pātai: ko wai te tangata e kōrerohia nei e te poropiti? Ehara te whakautu i te whakaaro ake o Piripi. I timata a Piripi i taua tuhinga tonu i roto i a Ihaia 53. I kauwhau a Piripi i a Ihu mai i taua tuhinga. Kua tuhia mō tātou te pānuitanga a ngā āpotoro anō o Ihaia 53. Kāore tētahi e hiahia ana ki te matapōkere ki te pānuitanga a ngā āpotoro o Ihaia 53.)

E. EMANUERA — TE ATUA KEI A TATOU, TE TAMAITI KUA WHANAU ME TE TAMA KUA HOMAI

E1. Ihaia 7:14 Mo reira ma te Ariki ano e hoatu he tohu ki a koutou. Nana, ka hapu he wahine, ka whanau hoki he tama, a ka huaina e ia tona ingoa ko Emanuera. **[H6005 Immanuwel ■]**
[H5959 almah ■]

MO REIRA MA TE ARIKI ANO E HOATU HE TOHU KI A KOUTOU → KA HAPU HE WAHINE, KA WHANAU HOKI HE TAMA, A KA HUAINA E IA TONA INGOA KO EMANUERA.

E2. Ihaia 9:6 Kua whanau nei hoki he tamaiti ma tatou, kua homai he tama ki a tatou; a ki runga ki tona pokohiwi te rangatiratanga; na, ko te ingoa e huaina ki a ia ko Whakamiharo, ko Kaiwhakatakoto Whakaaro, ko te Atua Kaha Rawa, ko te Matua Mutungakore, ko t e Rangatira o te Rongomau.

[H6382 pele ■] (7) Kahore he mutunga o te nui haere o tona kingitanga, o te mau o tana rongo, ki runga ki te torona o Rawiri, ki runga hoki i tona rangatiratanga, kia u ai, kia mau ai hoki i runga i te whakawa, i runga i te tika aiane i ake tonu atu. Ka oti tenei i te ngakau whakapuke o Ihowa o nga mano.

KUA WHANAU MAI HE TAMAITI + KUA HOMAI HE TAMA → KA HUAINA TONA INGOA KO TE ATUA KAHA, KO TE MATUA MO AKE TONU ATU → E KORE E MUTU TE NUI HAERE O TONA KAWANATANGA.

(Ōku whakaaro ake: Tirohia te raupapatanga o ngā kupumahi e rua i roto i Ihaia 9:6. Ehara ngā kupumahi e rua i te kupumahi kotahi. Ehara i te mea he tupono noa te whakaraupapatanga o aua kupumahi. Ka WHĀNAU mai he tamaiti. Ka HOATU he tama. Ko te whānautanga e whakaahua ana i te āhua i tae mai ai te tamaiti ki te ao. Ko te hoatutanga e whakaahua ana i te mea i pā ki tētahi Tama kua noho kētia i mua. Nā, whakaarohia ngā ingoa i hoatu ki tēnei tamaiti. Kāore a Ihaia 9:6 e kī ka rite te tamaiti ki te Atua kaha. E kī ana a Ihaia 9:6 "ka huaina tōna ingoa ko Te Atua Kaha." Ko te ingoa tuatahi i te rārangi, ko Whakamiharo, ko pele (H6382). He putake kotahi tō pele me te whakautu i riro i a Manoa i roto i Kaiwhakawā 13, i tana tononga mō tētahi ingoa engari kāore i whiwhi. I roto i Ihaia 9:6, ka hoatu te ingoa.)

E3. Ihaia 9:2 Ko te hunga i haereere i te pouri, kua kite i te marama nui: ko nga tangata e noho ana i te whenua o te atarangi o te mate, kua whiti te marama ki a ratou.

KO TE HUNGA I HAEREERE I TE POURI, KUA KITE I TE MARAMA NUI.

E4. Mika 5:2 Na ko koe, e Peterehema Eparata, he iti nei i roto i nga mano o Hura, e puta mai i roto i a koe tetahi maku hei kawana mo Ihairaira: ko ona putanga nonamata, no nga ra o tua iho.

E PUTA MAI I ROTO I A KOE TETAHI MAKU HEI KAWANA MO IHARAIRA → KO ONA PUTANGA NONAMATA, NO NGA RA O TUA IHO.

(Ōku whakaaro ake: kotahi rerenga kōrero i roto i te Mika 5:2 e mau ai ngā pito e rua o tēnei akoranga katoa. Ka PUTA MAI tēnei rangatira i roto i tētahi tāone iti. Ko te puta mai i roto i tētahi tāone iti he tīmatanga, kei tētahi wāhi e taea ana e te tangata te hīkoi atu. Ko NGĀ PUTANGA MAI o tēnei rangatira nō mua rawa, nō tua whakarere. Ko ngā putanga mai nō tua whakarere ehara i te tīmatanga rawa. E kī ana a Mika i ēnei pono e rua i roto i te rerenga kōrero kotahi. Kāore a Mika e whakangāwari ana i tētahi o ēnei pono.)

F. TE URI O TE WAHINE, ME TE WAHINE KORE TANE — TE KUPU WHAKAARI TUATAHI ME TE WHAKATUTUKITANGA

F1. Kenehi 3:15 Ka whakatupuria hoki e ahau he pakanga ma korua ko te wahine, ma tou uri ratou ko tona uri; ka maru tou matenga i a ia, ka maru i a koe tona rekereke.

MA TOU URI RATOU KO TONA URI → KA MARU TOU MATENGA I A IA, KA MARU I A KOE TONA REKEREKE.

(*Ōku ake whakaaro: I kōrero a Ihowa i te Kenehi 3:15 ki te nakahi i te māra, i te wā i tomo ai te hara ki te ao. Ko te Kenehi 3:15 te kupu whakaari tuatahi mō tētahi kaiwhakaora i roto i te Karaipiture katoa. Kia mahara ki te kupu e whakahuahia ana ko wai te uri e kīia ana i tēnei rārangi. I roto i te toenga o te Karaipiture, ka whāia te whakapapa o te whānau mā ngā tāne. Ko ētahi tauira ko te uri o Aperahama me te uri o Rāwiri. I konei, kotahi anō, i te tino tīmatanga, ko te uri e kīia ana ko te uri o TE WAHINE. Kia mahara hoki ki ngā wharanga e rua i roto i tēnei rārangi, ehara i te rite te nui. Ka wharangihia te rekereke o te uri o te wahine. Ka kurua te māhunga o te nakahi.*)

F2. Karatia 4:4 A, no ka tutuki te taima, ka tonoa mai e te Atua tana Tama, i whanau i te wahine, i whanau i raro i te ture (5) Hei hoko i te hunga i raro i te ture, kia whiwhi ai tatou ki te whakatamarikitanga.

NO KA TUTUKI TE TAIMA, KA TONOA MAI E TE ATUA TANA TAMA → I WHANAU I RARO I TE TURE HEI HOKO I TE HUNGA I RARO I TE TURE.

(*Ōku whakaaro ake: E ai ki a Karatia 4:4 i TONOA e te Atua tana Tama. Ka mea a Karatia 4:4 kātahi ka WHĀNAU MAI I TE WAHINE te Tama. Ko te tonoanga te mea tuatahi e whakahuahia ana i roto i te rerenga kōrero. Ko te whānautanga te mea tuarua e whakahuahia ana i roto i te rerenga kōrero. He mea nui tēnā whakaraupapatanga. Kāore e tāea e tētahi tangata te tono mai i tētahi wāhi, mēnā kāore anō taua tangata kia noho i taua wāhi i mua.*)

TIROHANGA REREKĒ, ĀHUATANGA KOTAHĪ — te tohu i whakaaria, me te tohu i tukua

Ihaia 7:14 Mo reira ma te Ariki ano e hoatu he tohu ki a koutou. Nana, ka hapu he wahine, ka whanau hoki he tama, a ka huaina e ia tona ingoa ko Emanuera.

KA HAPU HE WAHINE, KA WHANAU HOKI HE TAMA, A KA HUAINA E IA TONA INGOA KO EMANUERA.

Matiu 1:18 Na ko te whanautanga tenei o Ihu Karaiti: he mea taumau a Meri, tona whaea, ma Hohepa, a i te mea kiano raua i tata noa ki a raua, ka kitea kua hapu ia i te Wairua Tapu. (19) Otira he tangata tika tana tahu, a Hohepa, a kahore ona ngakau kia whakakitea nuitia ia, ka mea kia whakarerea pukutia. (20) Otiia i a ia e hurihuri ana i enei mea, na, ka puta moemoea mai tetahi anahera a te Ariki ki a ia, ka mea, E Hohepa, e te tama a Rawiri, kaua e hopohopo ki te tango i a Meri, i tau wahine; na te Wairua Tapu hoki tona hapu. (21) A e whanau ia he tama, me hua e koe tona ingoa ko IHU: no te mea mana e whakaora tona iwi i o ratou hara. (22) Na ka oti tenei katoa, katahi ka rite ta te Ariki, i korerotia e te poropiti, i mea ai ia (23) Na, ka hapu te wahine, ka whanau hoki he tama, a ka huaina e ratou tona ingoa ko Emanuera, ko tona whakamaoritanga tenei, Kei a tatou te Atua.

MĀU E HUA TONA INGOA KO IHU: NO TE MEA MĀNA E WHAKAORA TONA IWI I O RĀTOU HARA → KA HUAINA TONA INGOA KO EMANUERA, KO TE WHAKAMAORITANGA TENEI, KO TE ATUA I A TATOUP.

(*Ko aku whakaaro ake: Ko te rerekētanga i waenganui i nga korero e rua te akoranga. E kī ana a Ihaia 7:14, mā IA e karanga te ingoa o te tamaiti ko Emanuera. E kī ana a Matiu 1:23, mā RĀTOU e karanga tona ingoa ko Emanuera. Kotahi te whaea e whakaingoa ana i tana pēpi i roto i nga korero a Ihaia. Ko te katoa e whakaingoa ana i a Ihu i roto i nga korero a Matiu. E mahi ano a Matiu i tetahi mea kaore te kaupānui e whakaaro noa mō roto. Ka tū a Matiu, ka whakamaori i te ingoa mo te kaupānui, i roto tonu i te tuhinga o te Rongopai a Matiu. Kaore e taea e te kaupānui o tetahi rautau te kore e mōhio ki te tikanga o te ingoa Emanuera. Ko te tikanga o Emanuera, ko te Atua kei a tatou. Kaore ano a Matiu e kī, na te whanautanga o Ihu i whakamaharatia ai a Matiu ki ta Ihaia poropititanga. E kī ana a Matiu, i MAHIA katoatia enei kia TUTUKI ai ta Ihaia poropititanga.*)

F3. Ruka 1:31 Nana, tera koe e hapu, ka whanau he tama, a ka huaina e koe tona ingoa ko Ihu. (32) Ka nui ia, ka kiia hoki ko te Tama a te Runga Rawa: a ka hoatu ki a ia e te Ariki, e te Atua, te torona o Rawiri, o tona papa. (33) Hei kingi hoki ia mo te whare o Hakopa ake ake; e kore ano e mutu tona rangatiratanga. (34) Na ka mea a Meri ki te anahera, E peheatia tenei, kahore nei hoki ahau e mohio ki te tane? (35) Na ka whakahoki te anahera, ka mea ki a ia, Ka tae te Wairua Tapu ki runga ki a koe, ka

taumarumaru iho te kaha o te Runga Rawa ki runga ki a koe: no reira hoki ka kiia te mea e whanau mai he tapu, ko te Tama a te Atua.

ME PEHEA TENEI, I TE MEA KAORE ANO AHAU KIA MOHIO KI TE TANE? → KO TAUA MEA TAPU E WHANAU MAI I A KOE, KA HUAINA KO TE TAMA A TE ATUA.

(Ko aku whakaaro ake: He pātai whai tikanga tā Meri i roto i te Ruka 1:34, a e uia tonutia ana e te tangata. Ko te whakautu i homai ki a ia ehara i te tautohetohe. He pānuitanga tēnei mō tā te Atua e mea nei ki te mahi. Kia mātau ki te torona i whakahuatia i roto i te Ruka 1:32: "te torona o tōna matua o Rawiri." Ko taua torona anō tērā i kiia e Ihaia 9:7 e noho ai te tamaiti, ā, ko taua whare kīngi anō tērā i tuhituhia ai te Waiata 110.)

G. TE KUPU I WHAKAKIKOKIKOTIA — ME TE TIKANGA E KITEA POTO AI IA E TE TANGATA

G1. Hoani 1:1 I te timatanga te Kupu, i te Atua te Kupu, ko te Atua ano te Kupu. **[G3056 logos ■]** (2) I te Atua ano tenei Kupu i te timatanga. (3) Nana nga mea katoa i hanga; kahore hoki tetahi mea i kore te hanga e ia o nga mea i hanga. (4) I a ia te ora; ko te ora te marama mo nga tangata.

I TE TIMATANGA TE KUPU + I TE ATUA TE KUPU + KO TE ATUA ANO TE KUPU → NANA NGAMĀ KATOAMĀ I HANGA.

(Ōku ake whakaaro: E toru ngā kōrero kei roto i te rārangi kotahi o Hoani 1:1. E tino hiahia ana ia o aua kōrero e toru. Ko te kōrero tuatahi ko "i te timatanga te Kupu." Ko te Kupu, he ingoa mō te Tama a te Atua i mua i tōna tangohanga i tētahi tinana tangata, kāore he wā i tīmata ai ia. Ko te kōrero tuarua ko "i te Atua te Kupu." Ehara te Kupu i te ingoa kē noa mō te Atua Matua, nō te mea kāore e taea e tētahi tangata te noho tahi ki a ia anō. Ko te kōrero tuatoru ko "he Atua te Kupu." Ehara te Kupu i te mea iti ake e tū ana i te taha o te Atua. Ki te tangohia tētahi o aua kōrero e toru, ka puta he rerenga kōrero rerekē i tā Hoani i tuhi ai.)

G2. Hoani 1:14 I whakakikokikoa te Kupu, a noho ana i a matou, i kite ano matou i tona kororia he kororia e rite ana ki to te Tama kotahi a te Matua, ki tonu i te aroha noa, i te pono. **[G4637 skenoo ■]**

I MEINGA TE KUPU HEI KIKOKIKO + I NOHO IA I WAENGANUI I A TATOU → A I KITE MATOU I TONA KORORIA, HE KORORIA E RITE ANA KI TO TE HUATAHI A TE MATUA.

TIROHANGA REREKE, ANO TE WHAKAATURANGA — te teneti i te koraha, me te teneti o te tinana

Ekoruhe 25:8 A kia hanga e ratou he wahi tapu moku; kia noho ai ahau i waenganui i a ratou.

A KIA HANGA E RATOU HE WAHI TAPU MOKU → KIA NOHO AI AHAU I WAENGANUI I A RATOU.

Hoani 1:14 I whakakikokikoa te Kupu, a noho ana i a matou, i kite ano matou i tona kororia he kororia e rite ana ki to te Tama kotahi a te Matua, ki tonu i te aroha noa, i te pono.

I WHAKAKIKOKIKOA TE KUPU + A NOHO ANA I A MATOU.

(Ōku whakaaro ake: Ko te kupu Kariki e whakamahia ana e Hoani mō "noho" i roto i te Hoani 1:14 ko skenoo (G4637). Ko te tikanga o skenoo he whakatū teneti, ā, ka noho i taua teneti. I nga wā onamata, i kī atu te Atua ki te iwi o Iharaia kia hanga i tētahi teneti kia noho ai te Atua i waenganui i a rātou, ā, i hangaia e rātou mai i te hiako, te rākau, me te koura (Ekoruhe 25:8). I roto i te Hoani 1:14, ka hoki mai anō taua āhua, engari ko te teneti i tēnei wā he tinana tangata. Ko te teneti i te koraha he āhua tuatahi mō te pono e whakaaturia ana e Hoani, e tohu atu ana ki te tinana o Ihu Karaiti. Ka tautuhia e te Kawenata Hou taua teneti he atarangi, he āhua e tohu atu ana ki a Ihu Karaiti, i muri tonu i tana whakaaturanga i te mea i tohu atu te atarangi. Ka whakapuakina tēnei e Hoani i roto i te Hoani 1:14.)

G3. Korohe 1:15 Ko ia nei te ahua o te Atua e kore nei e kitea atu, ko te whanau matamua o nga mea hanga katoa. (16) Nana hoki nga mea katoa i hanga, nga mea i te rangi me nga mea i te whenua, nga mea e kitea ana me nga mea kahore e kitea, ahakoa torona, ahakoa kawanatanga, ahakoa rangatiratanga, ahakoa mana: nana, a mona te hanganga o nga mea katoa. (17) No mua ano hoki ia i nga mea katoa, nana ano hoki nga mea katoa i mau ai;

NA RUNGA I A IA I HANGAIA NGAMĀ KATOAMĀ + KEI MUA IA I NGAMĀ KATOAMĀ → NA RUNGA I A IA NGAMĀ KATOAMĀ E MAU AI.

G4. Korohe 2:9 Kei roto katoa hoki i a ia te tino o te Atua e noho a tinana ana. (10) A kua tino tangata ano koutou i roto i a ia, ko te nei ia o nga rangatiratanga, o nga mana katoa;

KEI ROTO I A IA E NOHO ANA TE TINO NUI KATOAMĀ O TE ATUA, HE MEAMĀ TINANAMĀ → KUA TINO TIKAKOUTOU I ROTO I A IA.

G5. ME PEHEA KOE E KITE AI I A IA — NANA I WHAKAATU KI A TATOU TE WAHI HEI TIROHANGA

Hoani 5:39 Whakatakina ai e koutou nga tikanga o nga karaipiture; e mea ana hoki koutou kei reira te ora tonu mo koutou: ko enei hei kaiwhakaatu moku. (40) Heoi kahore koutou e pai kia haere mai ki ahau, kia whiwhi ai ki te ora.

RAPUA NGA KARAIPITURE → KO RATOU ENA E WHAKAATU ANA MOKU.

(Ko aku whakaaro ake: I korerotia tenei e Ihu i roto i te Hoani 5:39-40 ki nga tangata i mohio pai ake ki nga Karaipiture i nga tangata katoa e ora ana i tera wa. E taea ana e ratou te whakahua i aua kupu. I kii a Ihu ki a ratou, ko te katoa o nga Karaipiture kua whakaakona ki roto i o ratou hinengaro e tohu ana ki a ia, engari kare tonu ratou e pai ki te haere mai ki a ia kia whiwhi ai i te ora. Ko te mohio ki nga kupu o nga Karaipiture ehara i te mea kotahi me te mohio ki te tangata e korerohia ana e aua kupu. Kaore he wahi ke atu e taea ai te rapu i te ora. Kihai a Ihu i ki, rapua o whakaaro. I kii ia, rapua nga Karaipiture.)

G6. Ruka 24:25 Na ko tana meatanga ki a raua, E te hunga whakaarokore, ngakau puhoi ki te whakapono ki nga mea katoa i korero ai nga poropiti: (26) Kahore ianei i takoto te tikanga kia pa enei mea ki a te Karaiti, kia tomo ia ki tona kororia? (27) Na ka timata ia ki ta Mohi, ki ta nga poropiti katoa, whakaaturia ana ki a raua nga mea mona o nga karaipiture katoa.

I TIMATA I A MOHI ME NGA POROPITI KATOA → I WHAKAMARAMATIA E IA I ROTO I NGA KARAIPITURE KATOA NGA MEA MONA.

G7. Ruka 24:32 A ka mea raua ki a raua, Kihai koia o taua ngakau i mumura i roto i a taua, i a ia e korero ana ki a taua i te ara, e whakaatu ana i nga karaipiture ki a taua?

KIHAI IANEI O TATOU NGAKAU I KA I ROTO I A TATOU, I A IA E KORERO ANA KI A TATOU I TE ARA, I A IA E WHAKAMARAMA ANA I NGA KARAIPITURE KI A TATOU?

G8. Ruka 24:44 I mea ano ia ki a ratou, Ko nga kupu enei i korero ai ahau ki a koutou, i ahau ano i a koutou, me whakarite nga mea katoa kua oti te tuhituhi i roto i te ture a Mohi, i nga poropiti, i nga waiata, moku. (45) Katahi ia ka whakamakoha i o ratou hinengaro, kia matau ai ki nga karaipiture

KIA RITE NGA MEA KATOA I TUHITUHIA MOKU I TE TURE A MOHI, I NGA POROPITI, I NGA WAIATA → KATAHI IA KA WHAKAPUARE I O RATOU HINENGARO.

(Ko aku whakaaro ake: Ko Ruka 24:44-45 te whakautu ki te patai e whaia nei e tenei ako katoa. Ka puta tenei whakautu i te mangai o Ihu, i muri i te aranga mai o Ihu i te urupa. I whakahuatia e Ihu nga wahanga e toru o te Kawenata Tawhito: te ture a Mohi, nga poropiti, me nga waiata. Ko enei wahanga e toru, no reira, ko te Kawenata Tawhito katoa. I kii a Ihu, kei roto i te Kawenata Tawhito katoa nga korero mona. Kihai a Ihu i kii ko etahi wahanga anake o te Kawenata Tawhito kei roto nga korero mona. Katahi ka mahia e Ihu nga mea e rua motuhake mo nga akonga. I whakapuaretia e Ihu nga KARAIPITURE ki nga akonga. I whakapuaretia e Ihu te MATAURANGA o nga akonga. E hiahia ana e te tangata enei mea e rua. Ka taea e te tangata te pupuri i te Paipera katoa ki ona ringa, engari me hiahia tonu ia kia whakapuaretia e Ihu ona kanohi kia kite ai ia i a Ihu i roto i te Paipera. Panuitia te Paipera. Inoi ki a Ihu kia whakapuaretia e ia te Paipera ki a koe. Kia panui tonu i te Paipera.)

G9. 1 Hoani 1:1 Ko te mea o te timatanga, ko ta matou i rongoi ai, ko ta o matou kanohi i kite ai, ko ta matou i titiro atu ai, ko ta o matou ringaringa i whawha atu ai, ko nga mea o te Kupu o te ora; (2) I whakakitea mai hoki te ora, a kite ana matou, na ka whakaatu nei, ka kauwhau nei ki a koutou i te ora tonu, i tera i te Matua i mua, a kua whakakitea mai nei ki a matou; (3) Ko ta matou ra i kite ai, i rongoi ai, e kauwhautia atu nei e matou ki a koutou, kia whakahoatia ai koutou ki a matou: na, ko to tatou whakahoanga kei te Matua, kei tana Tama hoki, kei a Ihu Karaiti.

I RONGOIA + I KITEA KI Ō MĀTOU KANOHI + I MATAKITAKIA + I WHAWHAKIA E Ō MĀTOU RINGARINGA → KO TAUA ORA TONU, I TE MATUA I MUA, A I WHAKAKITEA MAI KI A MĀTOU.

(Ko oku whakaaro ake: Kua whakaritea e Hoani nga tikanga ki te whakaatu i nga mahi o nga taringa, o nga kanohi, me nga ringa i roto i te 1 Hoani 1:1: i rangona, i kitea, i tirotirohia marietia, i pahia hoki ki o matou ringa. Ehara i te mea e whakaahua ana a Hoani i tetahi kare a-roto, i tetahi whakaaro ranei. E whakaahua ana a Hoani i tetahi tangata i kai tahi ai raua. I roto i taua rerenga korero ano, ka kiia e Hoani taua tangata ko "taua ora tonu, i noho tahi nei me te Matua." Ko te tangata i pahia e nga apotoro ki o ratou ringa, koia ano te tangata i noho tahi me te Matua i mua i te timatanga. Koia tera te kaupapa katoa o te 1 Hoani 1:1-3. E kii ana a Hoani he kaiwhakaatu ia mo tenei kaupapa, ehara i te kaiwhakaaro noa mo tenei kaupapa.)

H. HE AHA I PENEI AI TE MATE — TE ARA HOKI KI TE ATUA

H1. TE RAPANGA, KUA WHAKAMĀRAMATIA MĀ TE MĀMĀ

Ihaia 59:2 Engari na o koutou he i wehe koutou ko to koutou Atua, na o koutou hara ano i huna ai tona mata ki a koutou, te whakarongo ai ia.

ENGARI NA O KOUTOU HE I WEHE KOUTOU KO TO KOUTOU ATUA.

Roma 3:23 Kua hara katoa hoki, a kahore e taea e ratou te kororia o te Atua;

KUA HARA KATOA HOKI, A KAHORE E TAEA E RATOU TE KORORIA O TE ATUA.

H2. HE AHA TE TOTO, KAORE I TE MEA NGĀWARI AKE

Hiperu 9:22 I runga hoki i te ture, e tata ana ka kiia, e purea ana nga mea katoa ki te toto; ki te kahore hoki he ringihanga toto, kahore he murunga hara. **[G859 aphesis ■]**

KI TE KAHORE HOKI HE RINGIHANGA TOTO, KAHORE HE MURUNGA HARA.

Rewitikuha 17:11 Kei roto hoki i te toto te oranga o te kikokiko; kua hoatu ano e ahau ki a koutou mo runga i te aata, hei whakamarie mo o koutou wairua: ko te toto hoki, na tona ora, te mea hei whakamarie.

KEI ROTO HOKI I TE TOTO TE ORANGA O TE KIKOKIKO → KO TE TOTO HOKI, NA TONA ORA, TE MEA HEI WHAKAMARIE.

Hiperu 10:4 E kore hoki e tau ma nga toto o nga puru, o nga koati e whakakahore nga hara.

E KORE HOKI E TAU MA NGΑ TOTO O NGΑ PURU, O NGΑ KOATI E WHAKAKAHORE NGΑ HARA.

(Ko oku whakaaro ake: Whakatakatoria ēnei rārangi kōrero e toru kia noho tahi, ā, ka whakamārama māna anō te pūnaha patunga tapu onamata katoa. Kei roto i te toto te ora. Ka utu te hara ki te ora. I nga wā onamata, na nga patunga tapu kararehe i whakarite te whakamarietanga (he hipoki mō tētahi wā mō te hara, hei whakahoki i te tūranga o te tangata i te aroaro o te Atua) i tēnā rā, i tēnā rā, mō ngā rau tau. E kī pūāhua ana a Hiperu, e kore rawa e taea e nga patunga tapu kararehe te tango atu i te hara. Nā, he aha kē rā te take o aua patunga tapu katoa? Nā rātou i pupuri te nama o te hara kia kitea tonu, kāhore ano kia utua. He whakamahara roa, he mea tuarua tonu, he mea o tēnā rā, o tēnā rā, mō tētahi ora e utua ana, ā, nā rātou tērā whakamahara i pupuri kia mau tonu, tae rawa atu ki taua mate kotahi, ko tērā i āhei ai te utu i te nama o te hara kia ea rawa.)

H3. TE HOHONUTANGA O TANA HEKENGΑ MAI

Piripai 2:5 Ko tenei hei whakaaro mo koutou, ko tera i a Karaiti Ihu: (6) Ahakoa hoki i a ia te ahua o te Atua, kihai i meinga e ia te rite ki te Atua hei taonga kapo mai; (7) Engari i mea i a ia ano kia poaha, ka mau ki te ahua o te pononga, ka meinga kia rite ki te tangata; (8) A ka kitea nei tona ahua e rite ana ki to te tangata, ka whakapapaku ia i a ia, ka meinga kia ngohengohe ahakoa ki te mate, ae ra, ki te mate o te ripeka.

I NOHO IA I TE AHUA O TE ATUA → I MAU IA KI TE AHUA O TE PONONGA → NGOHENGΟHE TAEA NOATIA ATU TE MATE, AE RA, TE MATE O TE RIPEKA.

(Ōku whakaaro ake: Kia mātakina te raupapatanga o te hekenga i roto i Piripai 2:6-8. I noho a Ihu i te āhua o te Atua. I whakawātea a Ihu i tōna ingoa rongonui. I riro i a Ihu te āhua o te pononga. I riro i a Ihu te ritenga o ngā tāngata. I whakaitihia a Ihu. I ngohengohe a Ihu. I mate a Ihu. Kātahi a Paora ka tāpiri i ētahi kupu e rua atu kāore i tino hiahia e te rerenga kōrero: "ā, ko te mate i runga i te ripeka." Ko te kī noa kua mate a Ihu, kāore tērā i ranea mō Paora. Ko te āhua motuhake o te matenga o Ihu tētahi wāhanga o te kaupapa a Paora.)

H4. KO TE UTU TUUTURU I UTUA E IA — I KORERORA I MUA, A I KORERORA ANO I MURI

Ihaia 50:6 Tukua atu ana e ahau toku tuara ki nga kaiwhiu, oku paparinga ki nga kaihutihuti; ko toku kanohi kihai i huna kei whakama, kei tuwhaina.

TUKUA ATU ANA E AHAU TOKU TUARA KI NGΑ KAIWHIU → KO TOKU KANOHI KIHAI I HUNA KEI WHAKAMA, KEI TUWHAINA.

Nga Waiata 22:16 Kua karapotia nei hoki ahau e te kirehe, kua muia e te whakaminenga o nga tangata hara: kua pokaia e ratou oku ringa me oku waewae. (17) E taea e ahau te tatau oku iwi katoa: e titiro mai

ana ratou, e matakitaki ana ki ahau. (18) E wehewehea ana oku kakahu mo ratou, e maka rota ana mo toku weruweru.

I WEROHIA E RATOU OKU RINGA ME OKU WAEWAE → E WEHEWEHEA ANA OKU KAKAHU E RATOU, A E MAKI ROTA ANA MO TOKU KAKAHU.

Matiu 27:35 A, ka oti ia te ripeka, ka wehewehea ona kakahu, he mea maka ki te rota: i rite ai te kupu i korerotia e te poropiti, I wehewehea oku weruweru mo ratou, i maka rota hoki mo toku kakahu.

NA RIPEKATIA IA E RATOU, WEHEWEHEA ANA ONA KAKAHU, HE MEA MAKI KI TE ROTA → KIA RITE AI TE MEA I KORERO AI.

Hoani 19:34 Engari i werohia tona kaokao e tetahi o nga hoia ki te matia, a puta tonu he toto, he wai.

I WERO TETIKA TE TAO I TONA KAROKARO → NA, KI TONU TE PUHA MAI O TE TOTO ME TE WAI.

(Ōku whakaaro ake: I tuhia e Rawiri mō ngā ringa me ngā wae wae i werohia i roto i te Waiata 22. I tuhia e Rawiri mō ngā hōia e tohatoha ana i ngā kākahu i roto i te Waiata 22. I tuhia tēnei e Rawiri kotahi mano tau i mua i te kitenga o tētahi tangata i Iharaia i te ripekatanga. Ehara i te mea e whakaahua ana a Rawiri i tētahi mea i pā ki a ia ake. I tuhia e Matiu ētahi rautau i muri mai, i muri i te ripekatanga o Ihu. Ka tuhia e Matiu kua rite tonu ngā mahi a ngā hōia ki tā te Waiata 22 i kī ai. E kī ana a Matiu he aha i pēnei ai ngā hōia: "kia rite ai te mea i korerotia." Pānuitia ngā pūrongo e rua tahi. I tuhia e Rawiri tāna pūrongo me te titiro whakamua, kāore hoki i mōhio ka pā mai te ripekatanga. I tuhia e Matiu tāna pūrongo me te titiro whakamuri ki te ripekatanga, kāore hoki e taea te whakakāhore i te putanga mai o te ripekatanga.)

H5. TE TAKE O TE MATENGA — HE ARA WHAKAWHITI, EHARA I TE AITUA

Roma 5:8 Heoi e whakakitea nuitia ana e te Atua tona aroha ki a tatou, i te mea, i a tatou ano e hara ana, ka mate a te Karaiti mo tatou. **[G2644 katallasso ■]** (9) Na, i a tatou ka tika nei i ona toto, tera noa ake he whakaoranga mana i a tatou i te riri o te Atua. (10) Mehemea hoki, i te wa he hoa whawhai tatou, ka houhia ta tatou rongo ki te Atua i runga i te matenga o tana Tama, tera noa ake, i te mea ka mau nei te rongo, he whakaoranga mo tatou, i a ia kua ora nei;

I TE MEA E HARA TONU ANA TATOU, I MATE A TE KARAITI MO TATOU → KUA HOUHIA TA TATOU RONGO KI TE ATUA I TE MATENGA O TANA TAMA.

2 Koriniti 5:18 Ko te putake ia o nga mea katoa ko te Atua, i hohou nei i ta tatou rongo ki a ia i runga i a te Karaiti, a homai ana e ia ki a matou te minitanga o te houhanga rongo; **[G2643 katallage ■]** (19) Ara, i roto te Atua i a te Karaiti e hohou ana i ta te ao rongo ki a ia, kore ake e whakairia ki a ratou o ratou he; a kua tukua mai ki a matou te kupu mo te houhanga rongo. (20) Na he karere matou na te Karaiti, me te mea ano ko te Atua tenei kei roto i a matou e karanga ana; ko matou hei whakakapi mo te Karaiti ki te tohe atu kia koutou, kia hohia ta koutou rongo ki te Atua. (21) Ko ia, kihai nei i matau ki te hara, meinga ana hei hara mo tatou, kia meinga ai tatou ko te tika o te Atua i roto i a ia.

I ROTO TE ATUA I A TE KARAITI E HOHOU ANA I TA TE AO RONGO KI A IA, KORE AKE E WHAKAIRIA KI A RATOU O RATOU HE → KIHAI NEI I MATAU KI TE HARA, MEINGA ANA HEI HARA MO TATOU.

1 Timoti 2:5 Kotahi tonu te Atua, kotahi te takawaenga o te Atua, o nga tangata, ko ia ano he tangata, ara ko Karaiti Ihu; (6) I hoatu nei i a ia hei utu mo te katoa; he mea kia whakaaturia i ona wa ake;

KOTAHĪ TE ATUA + KOTAHĪ TE KAIWHAKATIKA I WAENGANUI O TE ATUA ME NGĀ TANGATA, KO TE TANGATA KO KARAITI IHU.

(Ko aku whakaaro ake: Ko te takawaenga (te tangata e tū ana i waenganui i nga rōpū e rua kua wehea, hei whakahoki mai i nga rōpū e rua kia kotahi ano) me noho rawa ia ki nga rōpū e rua, ki te kore ka kore ia e taea te mahi hei takawaenga. Tirohia ta 1 Timoti 2:5 e kī ana ko wai te takawaenga: "ko te tangata, ko Karaiti Ihu." Me tangata ia, ki te kore, e kore ia e tū ki te wahi e tū ana nga tangata, e kore ano e mate i te matenga tangata. Tirohia inaianei ta 2 Koronita 5:19 e kī ana i te pono i roto i taua matenga: "i roto a te Atua i a te Karaiti." A me Atua ano ia, ki te kore, ko tona matenga he matenga noa iho o tetahi atu tangata, kahore hoki e whai putanga te whakaoranga (te whakaoranga mai i te hara me te whiū mo te hara) mo tetahi. Na konei te whakautu ki te patai "ko wai a Ihu" ehara i te patai taha noa mo nga tohunga anake. Ko te ako katoa mo te whakaoranga e whakawhirinaki katoa ana ki tenei.)

H6. TE NAKAHI I RUNGA I TE POU — HE PIKITIA TAWHITO I WHAKAMAHIA E IA MONA ANO

Tauanga 21:8 Na ka mea a Ihowa ki a Mohi, Hanga tetahi nakahi tu a ahi mau, ka whakanoho ki te pou: na, mehemea kua ngaua tetahi, a ka titiro atu ia ki reira, ka ora. (9) Na hanga ana e Mohi te nakahi ki te

parahi, a whakanohoia ana ki te pou; na, mehemea kua ngaua tetahi e te nakahi, ka titiro ia ki te nakahi parahi, kua ora.

MEHEMEA KUA NGAUA TETAHI, A KA TITIRO ATU IA KI REIRA, KA ORA.

HE TIROHANGA REREKĒ, KO TE ĀHUATANGA KOTAHI — te pou i te koraha, me te ripeka i runga i te puke

Hoani 3:14 Ka rite hoki ki ta Mohi whakairinga i te nakahi i te koraha, kua takoto te tikanga kia pera te whakairinga o te Tama a te tangata. (15) Kia kahore ai e ngaro te tangata e whakapono ana ki a ia, engari kia whiwhi ai ki te ora tonu. (16) Koia ano te aroha o te Atua ki te ao, homai ana e ia tana Tama kotahi, kia kahore ai e ngaro te tangata e whakapono ana ki a ia, engari kia whiwhi ai ki te ora tonu. (17) Kihai hoki te Atua i tono mai i tana Tama ki te ao ki te whakahe i te ao; engari kia ora ai te ao i a ia.

KA RITE HOKI KI TA MOHI WHAKAIRINGA I TE NAKAHI I TE KORAHA, KUA TAKOTO TE TIKANGA KIA PERA TE WHAKAIRINGA O TE TAMA A TE TANGATA → KIA KAHORE AI E NGARO TE TANGATA E WHAKAPONO ANA KI A IA.

(Ōku ake whakaaro: Ko tēnei hononga i waenga i a Nawhero 21 me Hoani 3 ehara i te hononga i hangaia e tēnei rangahau. I kōrero tika a Ihu, i te reo nui, mō tēnei hononga, mō tōna ake tuakiri. Ko ngā tātanga e mate ana i te koraha kāore i kīia kia whakatikatika i a rātou anō, kia maia, kia riro rongoā rānei mā tā rātou mahi. I kīia rātou kia TITIRO ki te mea i whakairihia ake e te Atua ki runga i te pou. Ko te hunga i titiro, i ora. Nā, kia mau tahi ngā horopaki e rua, ā, kia kite i te wāhanga rerekē. Ko te nakahi parahi i whakairihia ki runga i te pou he āhua i rite tonu ki te mea nāna anō i whakamate ngā tātanga i titiro atu ki a ia. E kī ana a Paora i tētahi pono rerekē pēnei mō te ripeka, e mea ana i WHAKARITEA a Ihu hei hara mō tātou, ahakoa kāore ia i mōhio ki te hara (2 Korinitha 5:21). Ko te rongoā i whakairihia ake i roto i te āhua kotahi me te kanga.)

I. KO TE MATUA ANO E KARANGA ANA I TE TAMA HE "ATUA" ME TE "ARIKI"

11. Hiperu 1:1 He maha nga wahi, he maha nga huarahi i korero ai te Atua i mua, ara nga poropiti, ki nga matua (2) I enei ra whakamutunga na tana Tama ana korero ki a tatou, ko tana hoki tera i mea ai mana nga mea katoa, ko tana kaihanganga hoki tera o nga ao; (3) Ko ia te kanapatanga o tona kororia, te tino ahua o tona pumautanga, e whakau nei i nga mea katoa ki te kupu o tona kaha, ka oti i a ia ake ano te horoi o tatou hara, na noho ana ia i te ringa matau o te Nui i runga rawa;

KUA KORERO IA KI A TATOU I RUNGA I TANA TAMA + NANA ANO I HANGA NGA AO → KO IA TE KANAPATANGA O TONA KOROTIA, KO TE AHUA TINO TIKA O TONA ANO.

12. Hiperu 1:5 Ki a wai hoki o nga anahera tana meatanga i mua, Ko koe taku Tama, nonaiane koe i whakaturia ai e ahau? Me tenei ano, Ko ahau hei Matua ki a ia, ko ia hei Tama ki ahau?

[G4416 prototokos ■] (6) I tana kawenga mai ano hoki i te whanau matamua ki te ao, ka mea ia, Kia koropiko nga anahera katoa a te Atua ki a ia.

KI A WAI HOKI O NGA ANAHERA TANA MEATANGA I MUA, KO KOE TAKU TAMA? → KIA KOROPIKO NGA ANAHERA KATOA A TE ATUA KI A IA.

(Ōku ake whakaaro: Ko te upoko tuatahi katoa o te pukapuka o Hiperu e whakatakoto ana i tētahi kōrero roa, kotahi tonu. Ko te kōrero, ehara te Tama i te anahera, kāore hoki i te anahera i mua. He mea nui tēnei hei whakaaro i roto i te ako i whakapau nei i ngā whārangi maha mō tētahi āhua e kīia ana ko "te anahera a Ihowa." Ko te kupu Hiperu nei ko malak e tohu ana i tētahi karere. I oma te Tama ake a te Atua i taua karere i ētahi wā i te Kawenata Tawhito. Engari e kore te kaituhi o te pukapuka o Hiperu e tuku kia whakarōpūhia te Tama ki waenga i ngā anahera i hangaia. Kua kīia ngā anahera kia koropiko ki te Tama.)

13. Hiperu 1:8 Mo te Tama ia, i ki ia, Pumau tonu tou torona, e te Atua, ake, ake: a ko te hepeta o te tika te hepeta o tou kingitanga; (9) I arohaina e koe te tika, i kinongia e koe te hara; no reira nui atu i to ou hoa te whakawahinga a te Atua, a tou Atua, i a koe ki te hinu o te hari. (10) Me tenei ano, Nau, e te Ariki, i te timatanga i whakatakoto te whenua; he mahi ano nga rangi na ou ringa: (11) Ko era e hemo atu, ko koe ia e mau tonu: ka tawhitotia katoatia hoki era me he kakahu: (12) Ka pokaitia e koe, ano he koheka, ka whakaputaia ketia: ko koe tonu ano ia koe, kahore hoki he mutunga o ou tau.

KI TE TAMA IA I MEA, KO TOU TORONA, E TE ATUA, HE MEA MO NGA WA O TUA WHAKARERE → KO KOE, E TE ARIKI, I TE TIMATANGA, NAU I WHAKATAKOTO TE TURANGA O TE WHENUA.

(Ko ōku whakaaro ake: Pānuitia anō ngā kupu tuatahi e rima o Hiperu 1:8: "Ki te Tama ia, e ki ana ia." Ehara tērā i te whakaaro ake o te kaituhi o te pukapuka o Hiperu mō Ihu. He tuinga tēnei e whakaatu ana i te Matua, arā a te Atua, e kōrero tika atu ana ki te Tama. Ka karangatia e te Matua te Tama ko "e te Atua," kātahi ka karangatia ko "te Ariki," kātahi ka kīia mā te Tama i hanga te whenua me ngā rangi. Mehemea ka hiahia tētahi tangata ki te tautohe kāore rawa te Tama i karangatia he Atua i roto i te Karaipiture, me whakatika e taua tangata tēnei irava, i reira e karangatia ana e te Matua te Tama he Atua.)

TIROHANGA REREKE, KITE KOTAHĪ — he waiata i tuhia mo tētahi kingi, a ka whakahuahia e te Matua ki tana Tama

Nga Waiata 45:6 He pumau, e te Atua, tou torona ake ake: he hepeta tika te hepeta o tou kingitanga. (7) Kua aroha koe ki te tika, kua kino ki te hara: na reira, nui atu i to ou hoa te whakawahinga a te Atua, a tou Atua i a koe ki te hinu o te hari.

HE PUMAU, E TE ATUA, TAU TORONA AKE AKE → NUI ATU I TO OU HOA TE WHAKAWAHINGA A TE ATUA, A TAU ATUA I A KOE KI TE HINU O TE HARI.

Nga Waiata 102:25 Nonamata te whenua i whakaturia ai e koe, a he mahi nga rangi na ou ringa. (26) Ko era e hemo atu, ko koe ia e mau tonu: ae ra, ka tawhitotia katoatia me he weweru; ka whakaputaia ketia ratou e koe ano he kakahu, a ka whakaputaia ketia. (27) Ko koe ia, ko koe tonu, kahore hoki he mutunga o ou tau.

NONAMATA TE WHENUA I WHAKATURIA AI E KOE → KO KOE TONU, KAHORE HOKI HE MUTUNGA O OU TAU.

(Ko aku whakaaro ake: He wāhi tēnei e whai hua ai te pānui i ētahi kauwhau e rua kia noho tahi. He waiata mārena a Waiata 45. He inoi a Waiata 102 nā tētahi tangata e raru ana. I roto i a Waiata 102, e kōrerohia ana aua kupu ki a Ihowa, te Atua o Ihairaira, nāna nei i hanga te ao. I tuhia ēnei waiata e rua i mua noa atu i te whanautanga o Ihu i Peterehema, mō ētahi rau tau. E whakahua ana a Hiperu 1 i ēnei waiata e rua. E whakaatu ana a Hiperu 1 i ēnei waiata e rua he kupu nā te Atua Matua. E whakauru ana a Hiperu 1 i ēnei waiata e rua ki te Tama. Kia mahara ki ngā rerekētanga iti i waenga i ngā kupu o ngā waiata taketake me ngā whakahuatanga i roto i a Hiperu 1. Kāore te Paipera e huna i ēnei rerekētanga iti, kāore hoki tēnei rangahau e huna i aua rerekētanga. Ko tā te mea kāore e rerekē i waenga i ngā waiata me a Hiperu 1, ko te tuakiri o te tangata e kōrerohia ana ēnei kupu mōna.)

J. I MEA A IHOWA KI TOKU ARIKI — TE RARANGI I WHAKAMUTU I TE TOHETOHE

J1. Nga Waiata 110:1 He himene na Rawiri. I mea a Ihowa ki toku Ariki: Hei toku matau koe noho ai, kia meinga ra ano e ahau ou hoariri hei turanga waewae mou. [H113 adown ■] [H3068 Yehovah ■] (2) Ma Ihowa e tono mai te tokotoko o tou kaha i Hiona: hei rangatira koe i waenganui i ou hoariri.

I MEA A IHOWA KI TOKU ARIKI, E NOHO KI TOKU RINGA MATAU → KIA MEA RA ANO AHAU I OU HOARIRI HEI TURANGA WAEWAE MOU.

(Ko aku whakaaro ake: Ko tēnei rārangi kotahi i roto i te Waiata 110:1 he nui ake te tikanga i tērā e kitea ana i te pānuitanga tuatahi. I roto i te reo Ingarihi, e taia ana ēnei kupu e rua he "Ariki." Ko te tohu anake mō te rerekētanga ko te whakamahi i nga reta nunui. Ko te kupu tuatahi kua taia ki nga reta nunui katoa, "ARIKI." Ko te kupu tuarua kāore i taia ki nga reta nunui katoa. I raro i te reo Ingarihi, e rua ēnei kupu Hiperu rerekē. Ko te kupu Hiperu tuatahi ko te ingoa kawenata o te Atua, Yehovah (H3068). I roto i te KJV, ko nga reta nunui katoa e tohu ana i nga wā katoa ko te kupu Hiperu i raro ko Yehovah. Ko te kupu Hiperu tuarua ko adown (H113), he kupu mō tētahi rangatira, tētahi ariki. Ko te āhua o adown e whakamahia ana i konei e pānui ana "toku Ariki." Ko Rawiri, i a ia e tuhi ana i tēnei waiata, e tuhi ana i te Atua e kōrero ana ki tētahi e karangahia ana e Rawiri ko tōna Ariki ake. Nā, whakaarohia te pātai māmā. Ko Rawiri te kīngi o Ihairaira. Ko wai tōna Ariki? Ka rerekē ake, ka tino kē te whakautu ina maumahara koe i te oati a te Atua, ka puta mai te Karaiti i roto i te whānau ake o Rawiri, i muri mai i ētahi whakatupuranga. Kāore e tika ana kia karangahia e te tangata tana mokopuna tuarua ko "toku Ariki.")

J2. I UI IA KI A RATOU MO TAU MEA, A KIHAI TĒTAHI I AHEI TE WHAKAHOKI

Matu 22:41 A, i nga Parihi e noho huihui ana, ka ui a Ihu ki a ratou (42) Ka mea, He pehea o koutou whakaaro ki a te Karaiti? Na wai ia tama? Ka mea ratou ki a ia, Na Rawiri. (43) Ka mea ia ki a ratou, He aha ra a Rawiri, i a ia e nohoia ana e te Wairua, i karanga ai i a ia he Ariki? i mea hoki ia (44) I mea te Ariki ki toku Ariki, hei toku matau koe noho ai, kia meinga ra ano e ahau ou hoariri hei turanga waewae

mou. (45) Na, ka kiia nei ia e Rawiri he Ariki, he pehea i tama ai ki a ia? (46) A hore he tangata i ahei te whakahoki kupu ki a ia, kihai rawa ano tetahi i maia ki te ui ki a ia i taua ra iho ano.

KI TE KARANGATIA IA E RAWIRI HE ARIKI, HE PEHEA I TAMA AI KI A IA? → A KIHAI TETAHI I AHEI KI TE WHAKAHOKI KUPU KI A IA.

(Ko aku whakaaro ake: Kihai a Ihu i korero ki ngā Parihi i te whakautu ki tāna ake pātai i roto i Matiu 22:41-46. I pātai ia, ā, i waiho kia kore e whakautua. Kei te kore tonu e whakautua tae noa ki tēnei rā, ā, kotahi tonu te whakautu e tika ana. Ko te Karaiti he tama nō Rawiri i runga i te kikokiko, ā, he Ariki nō Rawiri i runga i tōna āhua i mua i te whānautanga o Rawiri.)

J3. I WHAKAMAHIA E PITA TE RARANGI KOTAHI ANO I TE RA I TIMATA AI TE HAH

Nga Mahi 2:32 Kua whakaarahia ake tenei Ihu e te Atua: ko matou katoa nga kaiwhakaatu. (33) A, ka oti nei ia te whakanui e te ringa matau o te Atua, a ka homai nei ki a ia e te Matua te Wairua Tapu i korerotia ra i mua, na kua ringihia mai e ia tenei, e kite nei, e rongo nei koutou. (34) Kahore hoki a Rawiri i kake ki te rangi; heoi e mea ana ia, I mea te Ariki ki toku Ariki, hei toku matau koe noho ai (35) Kia meinga ra ano e ahau ou hoariri hei turanga waewae mou. (36) No reira ka kia matau pu te whare katoa o Iharaia, kua meinga e te Atua hei Ariki, hei Karaiti, taua Ihu i ripekatia na e koutou.

KAHORE A RAWIRI I KAKE KI TE RANGI → KUA MEINGA E TE ATUA TAUA IHU I RIPEKATIA NA E KOUTOU HEI ARIKI, HEI KARAITI.

(Ko aku whakaaro ake: he poto te tautohetohe a Pita i roto i nga Mahi 2:29-36. Kaore te tautohetohe a Pita e hiahia ana ki tetahi mahi maarama rawa. I tuhi a Rawiri mo tetahi tangata e noho ana ki te taha matau o te Atua. Kaore a Rawiri i kake ki runga ki te noho ki te taha matau o te Atua. Ka taea e te tangata te haere ki te matakitaki i te urupa o Rawiri, e ai ki a Pita i etahi rarangi i mua tata nei. No reira, ehara i te mea mo Rawiri te waiata. Katahi ka whakaingoatia e Pita te tangata i korerotia mo ratou i roto i te waiata. Ka whakaingoatia e Pita tenei tangata, kahore rawa he whakangawari: "koia ano taua Ihu, i ripekatia e koutou." Ka karangatia e Pita tenei tangata "ko te Ariki, ko te Karaiti.")

J4. E KI ANA ANO TE WAIATA KOTAHI I TETAHI MEA ANO — A KEI TE HANGA A HIPERU I TETAHI TOHENG

Nga Waiata 110:4 Kua oati a Ihowa, e kore ano tana e puta ke; Hei tohunga koe ake ake, no te tikanga o Merekihereke.

KUA OATI A IHOWA, E KORE ANO TANA E PUTA KE → HEI TOHUNGA KOE AKE AKE, NO TE TIKANGA O MEREKIH

Hiperu 5:5 Waihoki ko te Karaiti kahore ana whakanui i a ia hei tohunga nui; na tera ke i ki ra ki a ia, Ko koe taku Tama, nonaiane koe i whakatupuria ai e ahau. (6) Pera hoki me tana i ki ai i tetahi atu wahi, Hei tohunga koe ake ake i runga i te ritenga o Merekihereke.

WAIHOKI KO TE KARAITI KAHORE ANA WHAKANUI I A IA HEI TOHUNGA NUI → HEI TOHUNGA KOE AKE AKE I RUNGA I TE RITENGA O MEREKIH

Hiperu 7:3 He mea matuakore, whaeakore, kahore nei ona whakapapa tupuna, kahore he timatanga o ona ra, kahore he mutunga o tona ora; he tangata kua whakaritea ki te Tama a te Atua, mau tonu ana ia hei tohunga.

KAHORE HE TIMATANGA O ONA RA, KAHORE HE MUTUNGA O TONA ORA → MAU TONU ANA IA HEI TOHUNGA.

Hiperu 7:24 Ko tenei ia, e mau tonu ana ake ake, e kore ano e puta ke tana mahi tohunga. (25) Na, e taea ano e ia te tino whakaora te hunga e na runga atu ana i a ia ki te Atua; e ora tonu ana hoki ia hei inoi mo ratou.

E ORA TONU IA, HE TOHUNGATANGA KAHORE E TAEA TE WHAKAREKE → E TAEA E IA TE WHAKAORA RAWA RATOU.

(Ko oku whakaaro ake: He nui te korero kei roto i tetahi waiata poto. E whakaingoatia ana e te Waiata 110 tetahi tangata e kiia ana e Rawiri ko tona Ariki, e noho ana ki te ringa matau o te Atua. E whakaingoatia ana e te Waiata 110 tetahi kingi e whakahaere ana mai i Hiona. E whakaingoatia ana e te Waiata 110 tetahi tohunga mo ake tonu atu, no tetahi tuku iho tawhito ake i te tuku iho o nga tohunga o Iharaia, i oati e te Atua ki tetahi oati e kore e whakahokia e te Atua. I roto i Iharaia o mua, i tera ture, i wehea te turanga o te kingi me te turanga o te tohunga. Kihai i whakaaetia tetahi tangata kia mau i nga turanga e rua i raro i taua ture. E hoatu ana e te Waiata 110 nga turanga e rua ki te tangata kotahi. He maha nga upoko o te pukapuka o Hiperu e whakamarama ana ko wai taua tangata.)

K. I WHAKAARAHIA AKE I TE URUPĀ — Ā, E NOHO ANA I ROTO I A KOE

K1. TE MEATANGA TONU, ME TE PĒHEA I TUKUA AI

1 Koriniti 15:3 I hoatu na hoki e ahau ki a koutou i te tuatahi te mea i riro mai i ahau, ara i mate a te Karaiti mo o tatou hara, i pera me ta nga karaipiture; (4) A i tanumia; a i ara ake ano i te toru o nga ra, i pera me ta nga karaipiture;

I MATE A TE KARAITI MO O TATOU HARA, I PERA ME TA NGA KARAIPITURE + I TANUMIA IA + I ARA AKE ANO IA I TE TORU O NGA RA.

1 Koriniti 15:20 Ko tenei kua ara a te Karaiti i te hunga mate, kua waiho hei matamua mo te hunga kua moe.

KUA ARA MAI A TE KARAITI I TE HUNGA MATE, A KUA MEINGA HEI MATAMUA MO TE HUNGA E MOE ANA.

K2. TE MEA I WHAKAATURIA E TE ARANGATANGA MONA

Roma 1:3 Mo tana Tama, i whanau nei he uri no Rawiri, no te wahi ki te kikokiko; (4) I whakapuakina mai nei ko te Tama a te Atua i runga i te kaha, i runga i ta te wairua o te tapu, i te mea ka whakaarahia i te hunga mate; ara a Ihu Karaiti, to tatou Ariki

I WHANAU MAI I TE UWI O RAWIRI I TE KIKOKIKO → I WHAKAATURIA KO TE TAMA A TE ATUA I RUNGA I TE KAHA, NA TE ARANGA MAI I TE HUNGA MATE.

(Ōku whakaaro ake: Ka whakatakotoria anō e Paora ngā wāhanga e rua o te whakautu ki roto i te rerenga kotahi, i te raupapa, i Roma 1:3-4. I ahu mai a Ihu i te whānau o Rawiri, i te kikokiko. I whakapuakina a Ihu hei Tama a te Atua i runga i te kaha, mā tana putanga mai i te urupā. Ka taea e tētahi tangata te kī he Tama ia nō te Atua. Ko Ihu anake i whakamanatia tēnei kī mā te aranga mai i te mate.)

K3. NA TE KAWENATA TAWHITO I KI TUATAHI

Nga Waiata 16:10 No te mea e kore e waiho e koe toku wairua i te reinga, e kore e tukua tau Mea Tapu kia kite i te pirau. (11) Ka whakakitea mai e koe ki ahau te huarahi o te ora; kei tou aroaro te hari nui, kei tou matau nga ahuareka e kore e mutu.

NO TE MEA E KORE E WAIHO E KOE TOKU WAIRUA I TE REINGA → E KORE E TUKUA TAU MEA TAPU KIA KITE I TE PIRAU.

Nga Mahi 2:29 E oku teina, e tika ana kia aronui he kupu ki a koutou mo te tupuna nei mo Rawiri, ara kua mate ia, kua tanumia, kei a tatou ano tona urupa, a taea noatia tenei ra. (30) I te mea he poropiti ia, a i mohio kua oati te Atua i te oati ki a ia, ka whakaputaina ake tetahi, he hua no tona hope, hei noho ki runga ki tona torona; (31) A, i tana kite wawe i tenei, korerotia ana e ia te aranga o te Karaiti, ara kihai tona wairua i waiho i te reinga, kihai ano tona kikokiko i kite i te pirau.

KUA MATE A RAWIRI, KUA TANUMIA ANO → I KITE WAVE IA I TENEI MEA, A KOREROTIA ANA E IA TE ARANGA O TE KARAITI.

K4. Ā, INAIANEI — E NOHO ANA IA I ROTO I TE HUNGA I WHAKAORATIA E IA

Roma 8:11 Ki te noho ia i roto i a koutou te Wairua o te kaiwhakaara o Ihu i te hunga mate, mana, ma te kaiwhakaara o Karaiti Ihu i roto i te hunga mate, e whakaora ake ano o koutou tinana mate ki tona Wairua e noho na i roto i a koutou.

KI TE NOHO TE WAIRUA O TE KAIWHAKAARA I A IHU I TE HUNGA MATE I ROTO I A KOUTOU → MANA ANO E WHAKAORA AKE O KOUTOU TINANA MATE.

Karatia 2:20 Kua ripekatia tahitia ahau me te Karaiti: a e ora nei, ehara i te mea ko ahau, engari ko te Karaiti e ora ana i roto i ahau: e ora nei hoki ahau i roto i te kikokiko, he orange na te whakapono ki te Tama a te Atua, i aroha nei ki ahau, i tuku ne i i a ia moku.

KUA RIPEKATIA TAHITIA AHAU ME TE KARAITI → EHARA I AHAU, ENGARI KO TE KARAITI E ORA ANA I ROTO I AHAU.

Korohe 1:27 He meatanga na te Atua, kia whakaaturia ki a ratou te taonga nui o te kororia o tenei mea ngaro ki roto ki nga Tauwiwi, ara a te Karaiti i roto i a koutou, e tumanako atu ai ki te kororia:

[G3466 musterion ■]

TENEI MEA NGARO = KO TE KARAITI I ROTO I A KOUTOU, KO TE TUMANAKO KI TE KORORIA.

Hoani 14:23 Ka whakahoki a Ihu, ka mea ki a ia, Ki te aroha tetahi ki ahau, e puritia e ia taku kupu: a ka arohaina ia e toku Matua, ka haere atu maua ki a ia, ka noho tonu ki a ia.

KI TE AROHA TETAHI TANGATA KI AHAU, KA PUPURI IA I AKU KUPU → KA HAERE MAI MATOU KI A IA, KA NOHO HOKI I A IA.

(Ko aku whakaaro ake: Whāia te raina katoa o tēnei rangahau tae noa ki tōna otinga. I noho a Ihu ki te Matua i mua i te hanganga o tētahi mea. I puta a Ihu ki nga tangata i te Kawenata Tawhito, a i ora ano nga tangata ra. I whanau a Ihu i roto i te wahine, i tetahi taone iti. I whakamatea a Ihu ki runga i tetahi puke, ki runga i te rakau, i waho o te pa. I puta mai a Ihu i roto i te urupa. Ka kii inaianei te Paipera kei roto a Ihu i nga tangata e noho ai. Ko tenei otinga te wahi i anga atu ai tenei rangahau mai i te timatanga. Ehara i te mea ko te whainga o tenei rangahau he wikitoria i runga i tetahi tautohetohe mo wai a Ihu. Ko te whainga o tenei rangahau, ko te mea nei, ko ia nei nga mea katoa, e hiahia ana kia noho ki roto i a koe. Kia mahara ano ki a Hoani 14:23: "ka haere mai matou." Ko te reo maha i whakatuwhera i te Paipera i roto i Kenehi 1:26 e mau tonu ana i konei.)

L. E HOKI MAI ANA IA — ME TE WHIRINGA E MAU TONU ANA AKE AKE

L1. KEI TE HAERE MAI IA, Ā, KA KITE NGĀ KANOHI KATO A I A IA

Nga Mahi 1:9 A, no ka mutu tana korero i enei mea, i a ratou ano e titiro atu ana, ka tangohia atu ia, a na te kapua i kopaki atu i o ratou kanohi. (10) A, i a ratou e titiro matatau atu ana ki te rangi, i a ia e haere ana, na ko nga tangata tokorua e tu ana i to ratou taha, he ma nga kakahu; (11) E mea ana, E nga tangata o Kariri, he aha ta koutou e tu, e matakitaki atu na ki te rangi? ko tena Ihu kua tangohia atu na i a koutou ki te rangi, ka pera ano tona haerenga mai me ia i tirohia atu na e koutou e haere ana ki te rangi.

KO TENA IHU KUA TANGO HIA ATU NA I A KOUTOU KI TE RANGI, KA PERA ANO TONA HAERENGA MAI ME IA I TIROHIA ATU NA E KOUTOU E HAERE ANA KI TE RANGI.

Whakakitenga 1:7 Tenei ia te haere mai nei me nga kapua, e kite hoki i a ia nga kanohi katoa, me te hunga hoki i wero i a ia: ka aue ano hoki nga hapu katoa o te whenua ki a ia. Ae, Amine.

KA KITE NGĀ KANOHI KATO A I A IA + ME TE HUNGA HOKI NANA IA I WERO.

L2. 2 Teharonika 1:7 A, ki a koutou hoki e tukinotia na, kia okioki tahi me matou, i te whakakitenga mai o te Ariki, o Ihu, i runga i te rangi me nga anahera o tona kaha **[G1557 ekdikesis ■]** (8) I roto i te mura ahi e rapu utu ana i te hunga kahore e matau ki te Atua, kahore nei hoki e ngohengohe ki te rongopai o to tatou Ariki, o Ihu Karaiti. (9) Ko te utu hoki e whakapangia ki a ratou he whakangaromanga, he mea mutungakore i te aroaro ano o te Ariki, i te kororia ano hoki o tona kaha; (10) Ina haere mai ia kia whakakororiatia i roto i tana hunga tapu, kia whakamoemititia i roto i te hunga whakapono katoa i taua ra; i whakapono na hoki koutou ki ta matou whakaatu i roto i a koutou.

I TE MURA AHI E RAPU UTU ANA I A RATOU KAHORE E MOHIO ANA KI TE ATUA, A KAHORE E RONGO ANA KI TE RONGOPAI → I A IA KA HAERE MAI KIA WHAKAKORORIATIA I ROTO I ANA TANGATA TAPU.

(Ōku whakaaro ake: Pānuitia a 2 Teharonika 1:8 i te ata. E rua ngā rōpū e whakahuatia ana i roto i a 2 Teharonika 1:8, ehara i te kotahi noa. Ko te rōpū tuatahi kāore e MŌHIO ki te Atua. Ko te rōpū tuarua kāore e WHAKARONGO ki te rongopai. Ko te mōhio me te whakarongo e whakahuatia ngātahitia ana i roto i te rārangi kotahi. Kia mātakitaki hoki koe ki a 2 Teharonika 1:10, he wāhanga o taua rerenga kotahi anō. Ko taua haerenga mai kotahi anō o Ihu, he ahi ki tētahi rōpū, he kororia ki tērā atu rōpū. He kaupapa kotahi tēnei. Ko tō te tangata taha o taua kaupapa, ka whakatauhia ināianei, ehara i muriake.)

L3. Whakakitenga 19:11 A ka kite ahau i te rangi e tuwhera ana, na, he hoiho ma; ko te ingoa hoki o tona kainoho ko te Pono, ko te Tika, kei runga i te tika tana whakawa, tana whawhai. (12) A ko ona kanohi, ano he mura ahi, a i runga i tona matenga nga karauna maha; he ingoa hoki tona kua oti te tuhituhi, e kore nei tetahi e matau, ko ia anake. (13) Ko te kakahu i kakahuria e ia he mea tuku ki te toto: ko te ingoa i huaina ai ia ko te Kupu a te Atua.

KO TE TANGATA I NOHO I RUNGA I A IA I HUAINA KO PONO, KO TIKĀ → KO TONA INGOA I HUAINA KO TE KUPU A TE ATUA.

Whakakitenga 19:16 He ingoa ano tona, tuhituhi rawa ki tona kakahu, ki tona huha, KO TE KINGI O
NGA KINGI, KO TE ARIKI O NG A ARIKI.

KO TE KINGI O NG A KINGI, KO TE ARIKI O NG A ARIKI.

(Ko aku whakaaro ake: Kia aro ki tētahi rārangi iti i te Whakakitenga 19:12. He ingoa a Ihu i tuhia kāhore i mōhiotia e te tangata, engari ko ia anake i mōhio ki tēnā ingoa. Ko nga ingoa kua homai ki tēnei rangahau ka kitea i taua wāhanga ano. Ko ēnei ingoa ko te Pono me te Tika. Ko te Kupu a te Atua. Ko te Kīngi o nga kīngi, me te Ariki o nga ariki.)

L4. NGĀ PUKAPUKA I WHAKATUWHERATIA

Whakakitenga 20:11 A ka kite ahau i tetahi torona nui, ma, i tetahi hoki e noho ana i runga, rere ana te whenua me te rangi i tona kanohi; kahore hoki i kitea he wahi mo raua. (12) I kite ano ahau i te hunga mate, i te hunga nunui, i te hunga ririki, e tu ana i mua o te torona; na kua whakatuwheratia nga pukapuka; kua whakatuwheratia ano hoki tetahi atu pukapuka, ko te pukapuka o te ora: kei nga mea hoki i tuhituhia ki aua pukapuka he whakawa mo te hunga mate, he mea whakarite tonu ki a ratou mahi. (13) I tukua mai ano e te moana te hunga mate i roto i a ia; i tukua mai hoki e te mate, e te po, te hunga mate i roto i a raua: na ka whakawakia tena tangata, tena, he mea whakarite ki a ratou mahi. (14) Na ka panga te mate me te po ki te roto ahi. Ko te tuarua tenei o nga mate, ara ko te roto ahi. (15) A, ki te kitea tetahi kihai i tuhituhia ki te pukapuka o te ora, i panga ia ki te roto ahi.

I WHAKATUWHERATIA NG A PUKAPUKA + I WHAKATUWHERATIA ANO TETAHI ATU PUKAPUKA, ARA KO TE PUKAPUKA O TE OR A → KO TE TANGATA KIHAI I KITEA TE TUHITUHI KI ROTO I TE PUKAPUKA O TE OR A, I MAKA IA KI TE ROTO AHI.

(Ko ōku whakaaro ake: E rua ngā momo pukapuka e puta ana ki te torona i te Whakakitenga 20:12. Ko tētahi momo pukapuka e tuhi ana i ngā mahi a te tangata. Ko tētahi atu momo pukapuka e tuhi ana i ngā ingoa, e kīia nei ko te pukapuka o te ora. E kore te Whakakitenga 20:12 e kī ana i whakaorangia tētahi tangata mā runga i te mea i tuhia ki ngā pukapuka o ngā mahi. E kī ana te Whakakitenga 20:15 ko te mea kotahi i whakatau i te hopunga, ko te mea kua tuhia rānei te ingoa o te tangata ki te pukapuka o te ora.)

L5. TE WHIRINGA, I KORERO MARAMA RAWATIA PENEI I TA TE PAIPERA KI TE KORERO I TETAHI MEA

Hoani 3:18 Ko ia e whakapono ana ki a ia, e kore e tau te he ki a ia: tena ko ia e kore e whakapono, kua whakahengia noatia ake, mona kihai i whakapono ki te ingoa o te Tama kotahi a te Atua.

KO TE TANGATA KAHORE E WHAKAPONO, KUA WHAKAHENGIA NOATIA AKE.

Hoani 3:36 Ko ia e whakapono ana ki te Tama, he ora tonu tona: ko ia e kore e whakapono ki te Tama, e kore e kite i te ora; engari ka mau tonu te riri a te Atua ki a ia.

KO IA E WHAKAPONO ANA KI TE TAMA, HE OR A TONU TONA.

Roma 6:23 Ko nga utu hoki o te hara he mate; ko ta te Atua ia i homai ai he ora tonu, i roto i a Karaiti Ihu, i to tatou Ariki.

KO NG A UTU HOKI O TE HARA HE MATE → KO TA TE ATUA IA I HOMAI AI HE OR A TONU, I ROTO I A KARAITI IHU, I TO TATOU ARIKI.

(Oku whakaaro ake: Ko Roma 6:23 te tino irava o tenei akoranga katoa. He rerenga korero poto a Roma 6:23 e rua ona wahanga. He utu e tika ana mo te hara, a ko taua utu ko te mate. Ka utua taua utu i tetahi o nga huarahi e rua. Ka utua ake e te tangata ake, ake tonu atu, tetahi ranei ka tangohia e te tangata te mea kua utua ke e Ihu, hei koha. Koina te whiringa katoa. Kaore he tangata e mawhiti ana i te whakarite i tera whiringa, no te mea ko te kore whiringa he rite tonu ki te whiringa i te huarahi tuatahi. Ko nga mea katoa o tenei akoranga, mai i te "tatou ka hanga i te tangata" i roto i Keneki 1:26, tae noa ki te torona i roto i te Whakakitenga 20, kua whakatika mai ki taua whiringa kotahi. Kei te noho tonu te wa hei whakarite i taua whakatau. Kei te karanga tonu a Ihu.)

L6. Nga Mahi 4:12 Kahore hoki he ora i tetahi atu: kahore hoki he ingoa ke atu i raro o te rangi kua homai ki nga tangata, e ora ai tatou.

KAHORE HOKI HE OR A I TETAHI ATU → KAHORE HOKI HE INGOA KE ATU I RARO O TE RANGI KUA HOMAI KI NG A TANGATA, E OR A AI TATOU.

Whakakitenga 22:17 E mea ana hoki te Wairua me te wahine marena hou, Haere mai. Me ki ake ano e te tangata e rongō ana, Haere mai. Kia haere mai hoki te tangata e hiainu ana: kia tangohia noatia ano te wai ora e te tangata e hiahia ana.

E MEA ANA HOKI TE WAIRUA ME TE WAHINE MARENA HOU → KIA TANGOHA NOATIA ANO TE WAI ORA E TE TANGATA E HIAHIA ANA.

Hoani 3:17 Kihai hoki te Atua i tono mai i tana Tama ki te ao ki te whakahe i te ao; engari kia ora ai te ao i a ia.

KIHAI HOKI TE ATUA I TONO MAI I TANA TAMA KI TE AO KI TE WHAKAHE I TE AO → ENGARI KIA ORA AI TE AO I A IA.

(Ko oku whakaaro ake: Ko te pōhiri whakamutunga i roto i te Paipera kāore he utu, ā, e tukuna ana ki te tangata ahakoa ko wai. Ko te kupu e whakamahia ana ko "ahakoa ko wai." Kāore taua kupu e waiho i tētahi tangata i waho, nā te ata whakaaro. Kāore ia e waiho i waho i te tangata kino rawa atu e pānui ana i tēnei rangahau, i te tangata rānei kua kī "kāo" mō ngā tau maha. Ko Ihu, ko ia nei ngā mea katoa nei, ko ia te tangata e kī ana Haere mai. Ko tā te tangata anake e tika ana kia mahia, he haere mai me te tango i te wai o te ora.)

WHAKAMATAUTAU MAHI

1. Kenehi 1:26 — Na ka mea te Atua, Tatou ka hanga i te tangata kia rite ki a tatou, kia rite ki to tatou ahua:

- a) i runga i tō tātou āhua
- b) nana, he pai rawa
- c) i hanga ia e ia kia rite ki te Atua

2. Ihaia 7:14 — Nana, ka hapu te wahine, a ka whanau he tama:

- a) a me hua e koe tona ingoa ko IHU
- b) a ka huaina e ratou tona ingoa ko Emanuera
- c) a ka huaina tona ingoa ko Emanuera

3. Kaiwhakawā 13:22 — Na ka mea a Manoa ki tana wahine, Ka mate rawa taua:

- a) no te mea he tangata ngutu poke ahau
- b) no te mea he oneone tapu te wahi e tu na koe
- c) no te mea kua kite matou i te Atua

4. Waiata 110:1 — I ki mai a Ihowa ki toku Ariki, E noho ki toku ringa matau:

- a) kia meinga ra ano e ahau ou hoariri hei turanga waewae mou
- b) e kingi koe i waenganui o ou hoariri
- c) kia meinga ra ano e ahau ou hoariri hei turanga waewae mou

5. Hiperu 1:8 — Ki te Tama ia i mea ia, Ko tou torona, e te Atua, he mea mau tonu ake ake:

- a) he hepeta tika te hepeta o tou kingitanga
- b) he hepeta tika te hepeta o tou kingitanga
- c) a ka mau te kawanatanga ki tona pokohiwi

6. Kenehi 22:8 — Ma te Atua e whakarite tana ake reme hei tahunga tinana:

- a) a whakatakotoria iho ki runga i a Ihaka, tana tama
- b) na haere tahi ana raua
- c) tirohia te ahi me nga wahie

7. 2 Tesaronika 1:9 — Ko te hunga e whiua ki te whakangaromanga mutunga kore i te aroaro o te Ariki:

- a) me te kororia o tona kaha
- b) ko te matenga tuarua tenei
- c) me te kororia o tona nui

TE KĪ WHAKAUTU: 1-a, 2-b, 3-c, 4-c, 5-a, 6-b, 7-a

NGA KAIWHAKAATU KEI MURI I TENEI WHAKAUTU

Kaore tenei whakautu i runga anake i te reo o te kaituhi kotahi. Ko Mohi, ko Hohua, ko te kaituhi o te pukapuka o nga Kaiwhakawa, ko te kaituhi o nga pukapuka o nga Whakapapa, me Rawiri, ka whai waahi katoa ki tenei. Waihoki ko Ihaia, ko Mika, me Maraki. Waihoki ko Matiu, ko Ruka, me Hoani. Ka korero a Pita i te Petekoha. Ka korero a Piripi i te huarahi koraha. Ka tuhi a Paora puta noa i nga reta e waru. Ka whakamutu te kaituhi o te pukapuka o nga Hiperu i taua korero. Koina te tekau ma rima reo, puta noa i nga pukapuka e rua tekau ma waru o te Paipera, mai i te upoko tuatahi o te pukapuka o Kenehi, tae noa ki te upoko whakamutunga o te pukapuka o te Whakakitenga. Ko nga reo katoa e tekau ma rima e korero ana i te mea kotahi mo te tangata kotahi.

PEHEA TENEI RANGAHAU E MANGA AI

ME PEHEA TE ATARANGI E TOHU ANA KI TE MARAMA: TE WAHIE I WHAKAWAHA KI RUNGA I TE TUARA O IHAKA (GENESIS 22:6) ME TE RIPEKA I WHAKAWAHA KI RUNGA I TE TUARA O TE TAMA (HOANI 19:17). I PUTA TE ATARANGI I RUNGA I TE MAUNGA. I PUTA TE TINANA I WAHO O TE PA.

HE MEA NUI NGI KUPU: KOTAHĪ TE KUPU INGARIHI "LORD" E TOHU ANA I NGI KUPU HIPERU REREKE E RUA I ROTO I TE WAIATA 110:1. KO NGI KUPU HIPERU E RUA KO IHOWA (H3068) ME ADOWN (H113). KO TE TAUTOHETOHE KATOĀ I WHAKATAKOTORIA E IHU I ROTO I MATIU 22:45 E TU ANA I RUNGA I TERA REREKETANGA.

→ ME PĒHEA TĒNEI E PĀ ANA KI A KOE: EHARA A IHU I TE MEA KUA TAE MAI ANAKE. EHARA A IHU I TE MEA KA TAE MAI ANAKE. KO IHU TE MEA E HIAHIA ANA KI TE NOHO I ROTO I A KOE INĀIANEI (KOROHE 1:27, KARATIA 2:20).

KO TE TIKANGA O TENEI MO TE AO TONU: KO TE UTU O TE HARA HE MATE. KO TE MEA HOMAI NOA A TE ATUA HE ORA TONU I ROTO I A IHU KARAITI TO TATOU ARIKI (ROMA 6:23). KOINEI ANAKE NGI HUARAHI E RUA E UTUA AI E TE TANGATA TE NAMA O TE HARA.

HE ARA WHEIWHEI: WAIATA 110:4 ME TE PUKAPUKA O NGI HIPERU UPOKO 7 E WHAKATUWHERA ANA KI TE AKO KATOĀ MO TE TOHUNGATANGA O MEREKIHĒREKE. KO TENEI AKO E WHAKAAHUA ANA I TĒTAHI KINGI ME TĒTAHI TOHUNGA KUA HONOA KI TE TANGATA KOTAHĪ, HE TAWHITO AKE I TE TURE, KUA OATITIA E TE ATUA, KAORE E TANGOHIA ANO. KO TENEI AKO HE TIKA KIA WHAI AKO MOTUHAKE AKE.

→ ARA PEKERANGI: KO TE "TĀTOU" ME TE "TŌ TĀTOU" O KENEHI 1:26, E MAU TAHI ANA KI TE "KOTAHĪ IHOWA" O TIUTERONOMI 6:4, E WHAKAPUARE ANA KI TE AKO WHĀNUI MŌ TE ATUATANGA. KO TE ATUATANGA HE ATUA KOTAHĪ, ME TE MATUA, TE TAMA, ME TE WAIRUA TAPU E WHAKAINGOATIA ANA HEI TANGATA MOTUHAKE PUTA NOA I TE PAIPERA. KO TĒNEI AKORANGA I PĀ NOA KI TE TAHA O TAUĀ AKO WHĀNUI.

→ ARA HANGARAU: KO 2 TESARONIA 1:7-10 ME WHAKAKITENGA 19:11-16 E WHAKAPUARE ANA KI TE AKO KATOĀ MO TE HOKINGA MAI O IHU. KO TĒNEI AKO E WHAI WĀHI ANA KI TE PONO O TE HOKINGA MAI O IHU, TE OHO OHORERE O TE HOKINGA MAI O IHU, ME TE AKO KIA MATAARA MO TE HOKINGA MAI O IHU. KIA MĀRAMA TE KŌRERO: E KĪ ANA TE KARAIPITURE I TE PONO O TE HOKINGA MAI O IHU, Ā, E WHAKAKĀHORE ANA KI TE WHAKAATU I TE WĀ O TE HOKINGA MAI O IHU (MATIU 24:36, MAHI 1:7). E WHAKAKĀHORE ANA ANO TĒNEI WHAKAHAERE KI TE WHAKAATU I TE WĀ O TE HOKINGA MAI O IHU.

HE ARA WHEIWHEI: KENEHI 3:15, TE PURAPURA O TE WAHINE, E WHAKATUWHERA ANA KI TE AHO KATOĀ O TE PURAPURA KUA OTI TE WHAKAARI MAI. KA RERE TENEI AHO NA ROTO I A APERAHAMA (KENEHI 22:18), NA ROTO I A RAWIRI (WAIATA 132:11), A KA WHAKAINGOATIA NUITIA I ROTO I NGI KARATIA 3:16.

→ HE WHAKAATURANGA PEA: I TONO A HAKOPA KI TE TANGATA I MEKEMEKE AI I ROTO I TE GENEHI 32 KIA KOREROTIA MAI TONA AKE INGOA, ENGARI KAORE I WHAKAAETIA (GENEHI 32:29). I TONO A MANOA KI TE ANAHERA A IHOWA KIA KOREROTIA MAI TONA AKE INGOA, ENGARI KA KOREROTIA MAI KO TE INGOA HE PILIY (H6383), HE MEA WHAKAMIHARO RAWA KIA MOHIOTIA (KAIWHAKAWA 13:18). KATAHI A IHAIA KA MEA KO TE TAMAITI KUA WHANAU MAI KI A TATOU KA HUAINGIA KO TE WHAKAMIHARO, PELE (H6382), NO TAUĀ PUTAKE ANO (IHAIA 9:6). KO TE INGOA I KAIPONUHIA I TE KAWENATA TAWHITO, KUA WHAKAATURIA INAIANEI MO TĒTAHI TAMAITI HOU. I TE MUTUNGA O TE PAIPERA, E EKE HAERE MAI ANA I TE RANGI, KEI A IHU TONU TĒTAHI INGOA KAORE E MOHIOTIA E TE TANGATA, KO IA ANAKE (WHAKAKITENGA 19:12). KUA HOMAI TE INGOA, A HE HOHONU AKE ANO TAUĀ INGOA I TERA KUA WHAKAATURIA I ROTO I TENEI AKORANGA.

HE KARANGA TUWHERA — AHAKOA KO WAI KOE, KIA PANUI TONU

Kaore koe e mate kia noho hei Karaitiana kia panui i tenei rangahau. He maha nga mea pea i kawē mai i a koe ki konei. Tera pea he rapunga i kawē mai i a koe ki konei. Tera pea he tautohetohe i kawē mai i a koe ki konei. Tera pea he patai i mauria e koe mo nga tau maha i kawē mai i a koe ki konei. Tera pea he hiahia mohio mo te whakapono o tetahi atu i kawē mai i a koe ki konei. Ko nga mea katoa kei tenei paetukutuku nau ake, kaore he utu, i roto i to reo ake. E kore rawa matou e patai i to ingoa. E kore rawa matou e patai i to whenua. E kore rawa matou e patai i to whakapono. E kore e taea e te rangahau kotahi te whakaatu katoa i a Ihu. I hoatu e matou nga mea katoa i a matou mo tenei patai, a, ko tenei rangahau anake i haere i tetahi huarahi kotahi puta noa i te Paipera. I noho a Ihu i mua i te timatanga. Kei te noho a Ihu inaianei. Ka hoki mai a Ihu. Kaore e taea e te whaarangi kotahi te whakaoti i te whakaatu i era mea katoa. Kei te tatari etahi atu rangahau i konei. Kei te tatari nga rangahau mo te aroha mahana i konei. Kei te tatari nga rangahau mo te whakaaro nui i konei. Kei te tatari nga rangahau mo te matauranga i konei. Kei te tatari nga rangahau mo te manawanui i konei. Kei te tatari nga rangahau mo te ngakau karakia i konei. Kei te haere mai ano etahi atu rangahau. Panuitia enei rangahau i roto i tetahi tikanga e pai ana ki a koe. Tirohia a matou puna korero i a koe e haere ana. Ko ia rarangi o enei rangahau kua taia katoatia, he mea ata whakaaro. Kaore koe e mate ki te whakapono noa ki a matou kupu mo tetahi mea. Ka taea e koe te ata whakaaro i ia rarangi mau ake.

Kotahi anō atu tono e whai ake ana i tēnei. E kore mātou e whakapae kei te huna taua tono. Ko taua tono ko te rangahau mō tā te tangata e tika ana kia mahia kia ora ai ia. Pānuihia taua rangahau ināianei mēnā e hiahia ana koe ki te pānui ināianei. Pānuihia tētahi atu mea i mua mēnā ko tō hiahia ke ki te pānui i tētahi atu mea i mua. Kāore tētahi e tatau ana. Ka noho tuwhera tonu te kūwaha ahakoa pēhea. I kōrero a Paora i ngā kupu e whai ake nei i roto i tētahi tāone kī tonu i ngā aata mō ngā atua ehara nei i tōna ake Atua. I kōrero a Paora i ēnei kupu ki ngā tāngata kāore i tono ki a Paora kia haere mai ki taua tāone:

Nga Mahi 17:26 Kotahi ano te toto i hanga ai e ia nga iwi katoa o nga tangata, hei noho ki te mata katoa o te whenua, nana hoki i whakatakoto o ratou wa i whakaritea i mua, me nga kaha o to ratou nohoanga; (27) Kia rapu ai ratou i te Atua, me kore e whawha, e kite i a ia, ahakoa ra kahore ia i matara atu i a tatou katoa:

I HANGA E IA KI TE TOTO KOTAHĪ NGA IWI KATOA O TE TANGATA → KIA RAPU AI RATOU I TE ARIKI, A KIA KITE I A IA + KAHORE IA E TAWHITI ATU I A TATOU KATOA.

KUPU MATUA HEBERU

“anahera / karere” — H4397 malak — te mea i tonoa; he karere; he anahera

Ko tēnei kupu e whakaingoa ana i tētahi tūmahi, ehara i te āhua. Ka whakamahia tēnei kupu mō ngā tāngata. Ka whakamahia tēnei kupu mō ngā poropiti. Ka whakamahia tēnei kupu mō ngā mea o te rangi. Ko tēnei kupu anake, e kore rawa e whāki ki a koe HE AHA te tangata i tonoa nei. Ko tēnei kupu anake e whāki ana ki a koe i tonoa noa he tangata. Mā ngā kupu o te tuhinga Paipera e karapoti ana e whāki mai te toenga. Mā ngā kupu o te tuhinga Paipera e karapoti ana e whāki mai te toenga i roto i ēnei kōrero.

“Atua” — H430 elohim — Atua; ngā atua; te Atua pono

He āhua maha a Erohimi. Ka whakamahia tonutia a Erohimi mo te Atua pono kotahi, i te taha o nga kupumahi takitahi. Ko tenei kupu ake e mau ana i te kīnaki e tirohia ana e tenei akoranga.

“ARIKI” — H3068 Yehovah — ko te ingoa kawenata o te Atua, i tuhia i roto i te KJV ko IHOWA i nga reta nunui

I nga wahi katoa e puta ai te kupu LORD i roto i nga reta nunui i te Kawenata Tawhito, ko Ihowa te ingoa Hiperu kei raro i te kupu Ingarihi ra, ko LORD.

“Ariki” — H113 adown — ariki; rangatira; te mea nona; te mea whakahaere

I roto i te Waiata 110:1, ko te ahua o adon e panuitia ana ko "toku Ariki." He kupu Hiperu rerekē a adon i a Ihowa, ko te ARIKI e korero ana ki te Ariki o Rawiri i taua rarangi.

“kotahi” — H259 echad — kotahi; kotahi tonu; tuatahi

Ko Echad te kupu kei roto i te "Ko Ihowa, ko to tatou Atua, he Ihowa KOTAHI." Ko Echad ano te kupu e whakamahia ana mo te ahiahi me te ata e kiia nei he ra KOTAHI. Ko Echad ano te kupu e whakamahia ana mo te tane me tana wahine e meinga ana hei kikokiko KOTAHI.

“tama kotahi” — H3173 yachiyd — anake; ko tenei anake; mokemoke; taonga aroha

E toru nga wa e karangatia ana a Ihaka he "tama kotahi" i roto i te Kenehi 22. Ko te tikanga o Yachiyd ko te mea kotahi anake.

“rākau” — H6086 ets — he rākau; he wahie; he papa rākau; he papa; he tokotoko

Ko Ets tetahi kupu Hiperu e kapi ana i te rakau ora me te rakau kua tapahia. Ko Ets te kupu mo te rakau i whakatakotoria e Aperahama ki runga i a Ihaka.

“whakamiharo” — H6382 pele — he mea whakamiharo; he mea miharo; he mea kei tua atu i te matauranga

Ko Pele te ingoa tuatahi i homai ki te tamaiti i roto i a Ihaia 9:6.

“huna / whakamiharo” — H6383 piliy — he whakamiharo; he tino whakamiharo rawa kia mohiotia

Ko Piliy te kupu i homai e te anahera a Ihowa ki a Manoa hei whakaahua i tona ake ingoa. Ko Piliy no roto mai i te putake kotahi me te ingoa pele i roto i a Ihaia 9:6.

“puhi” — H5959 almah — he wahine taitamahine kahore ano kia marena; he wahine kore tane; he kotiro

Ko Almah te kupu i whakamahia i roto i Ihaia 7:14.

“Emanuera” — H6005 Immanuwel — Kei a tātou te Atua

Ko Emanuera he ingoa e rite tonu ki tetahi rerenga korero katoa. Ka whakamaoritia e Matiu tenei ingoa mo te kaipanui.

“rangatira” — H8269 sar — he upoko tangata; he rangatira; he kapene; he piriniha; he kaiwhakahaere

Ko Sar te taitara e kii ana te tangata i te hoari kua unuhia i waho o Heriko.

“KO AHAU” — H1961 hayah — noho; ora; huri

Ko Hayah te putake kupu kei raro i te "KO AHAU TENEI KO AHAU" i te rakau e ka ana.

KUPU MĀORI KĒRĪKI

“Kupu” — G3056 logos — he kupu; he korero; te mea i korerotia; te whakaputanga o te whakaaro

Kaore a Hoani e timata i te Rongopai a Hoani ki te whanautanga. Ka timata a Hoani i te Rongopai a Hoani i mua i te timatanga.

“noho” — G4637 skenoo — te whakaara teneti; te noho puni; te noho i roto i te teneti

"Na ka meinga te Kupu hei kikokiko, a ka noho ia i waenganui i a tatou." E whakaatu ana tenei irava i te noho o te Atua i roto i te tinana tangata, pera i te noho o te tangata i roto i te teneti.

“huatahi” — G3439 monogenes — i whanau kotahi; kotahi noa; te mea kotahi anake o tona momo

E whakamahia ana a Monogenes mo te Tama. E whakamahia ana a Monogenes mo Ihaka i roto i nga Hiperu 11:17.

“whakaatu” — G1834 exegeomai — hei arahi atu; hei kawē mai; hei korero whakaatu; hei whakaatu

Kaore tetahi tangata i kite i te Atua. Na te Tama kotahi i whanau, kua arahina mai te Atua ki te marama kia kitea ai ia.

“whakaritea” — G2644 katallasso — hei whakaputa i te hoariri hei hoa; hei whakahoki mai ki te pai

Ko Katallasso te ingoa mo te take katoa o te ripeka, i roto i te kupu kotahi.

“houhanga rongo” — G2643 katallage — te whakahokinga mai o te aroha; te whakahokinga mai o nga taha e rua i wehea

Ko Katallage he mea ahu mai i te putake kotahi me Katallasso i runga ake nei. Ko Katallasso te ingoa mo te mahi whakahoutanga (te whakahokinga o te whakahoanga i waenganui i nga tangata tokorua i wehea). Ko Katallage te ingoa mo te hua o taua whakahoutanga.

“whakarerenga” — G859 aphesis — he tuku atu; he tuku noa; he tuku; he murunga

Ki te kore e whakahekea he toto, kahore he whakarerenga atu o te hara.

“Ngaromia” — G3466 musterion — he mea ngaro; he mea i huna i mua, ā, kua whakaaturia inaiane

I roto i te Paipera, ehara i te mea he panga hei whakaoti te mea ngaro. He mea ngaro kei roto i te Paipera he mea huna i whiriwhiria e te Atua kia whakaaturia.

“utu” — G1557 ekdikesis — ko te mea e puta mai ana i te tika; he whakatikatanga tino o te he

Ko Ekdikesis te kupu i whakamahia i roto i te 2 Tesaronia 1:8. Ko te tikanga o Ekdikesis ehara i te riri kore taea te pehi. Ko te tikanga o Ekdikesis ko te whakatutukitanga o te tika i roto i te katoa.

“matamua” — G4416 prototokos — matamua; te mea whanau tuatahi

E kī ana te Matua "kia koropiko nga anahera katoa o te Atua ki a ia" mo te Tama.

SOURCES & CREDITS

Scripture: Maori (Public Domain) — a redistributable edition, looked up exactly and never machine-translated.

Alternate chapter/verse numbering reconciled with STEP Bible TVTMS (CC BY 4.0).

Strong's numbering & original-language data: OpenScriptures Hebrew Bible (CC BY 4.0); STEP Bible.org — TAHOT/TAGNT/TBESH/TBESG (CC BY 4.0); Robinson-Pierpont Byzantine Majority Text (Public Domain); Strong's dictionary, 1890 (Public Domain).

Typography: Google Noto fonts (SIL Open Font License 1.1).

© SEE MORE JESUS · wanttoseemore.com — shared under Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0).